

Strategie rozvoje cestovního ruchu Svazku obcí údolí Desné

Andrea Jelínková

Bakalářská práce
2017

Univerzita Tomáše Bati ve Zlíně
Fakulta managementu a ekonomiky

Univerzita Tomáše Bati ve Zlíně
Fakulta managementu a ekonomiky
Ústav regionálního rozvoje, veřejné správy a práva
akademický rok: 2016/2017

ZADÁNÍ BAKALÁŘSKÉ PRÁCE

(PROJEKTU, UMĚLECKÉHO DÍLA, UMĚLECKÉHO VÝKONU)

Jméno a příjmení: **Andrea Jelínková**
Osobní číslo: **M130208**
Studijní program: **B6208 Ekonomika a management**
Studijní obor: **Management a ekonomika**
Forma studia: **prezenční**

Téma práce: **Strategie rozvoje cestovního ruchu Svazku obcí údolí Desné**

Zásady pro vypracování:

Úvod

Definujte cíle práce a použité metody zpracování práce.

I. Teoretická část

- Charakterizujte základní pojmy a předpoklady rozvoje cestovního ruchu.

II. Praktická část

- Analyzujte předpoklady rozvoje cestovního ruchu v území Svazku obcí údolí Desné.
- Zpracujte SWOT analýzu předpokladů cestovního ruchu v území Svazku obcí údolí Desné.
- Navrhněte strategii rozvoje cestovního ruchu v území Svazku obcí údolí Desné.

Závěr

Rozsah bakalářské práce: **cca 40**
Rozsah příloh:
Forma zpracování bakalářské práce: **tištěná/elektronická**

Seznam odborné literatury:

LEIGH, Nancey Green and Edward James BLAKELY. Planning local economic development: theory and practice. 5th ed. Los Angeles: SAGE, 2013, 456 s. ISBN 978-1-4522-4259-0.
PALATKOVÁ, Monika. Marketingová strategie destinace cestovního ruchu: jak získat více příjmů z cestovního ruchu. 1. vyd. Praha: Grada, 2006, 341 s. ISBN 80-247-1014-5.
PÁSKOVÁ, Martina. Udržitelnost rozvoje cestovního ruchu. 2. vyd. Hradec Králové: Gaudeamus, 2009, 298 s. ISBN 978-80-7435-006-1.
VYSTOUPIL, Jiří a Martin ŠAUER. Geografie cestovního ruchu České republiky. 1. vyd. Plzeň: Aleš Čeněk, 2011, 315 s. ISBN 978-80-7380-340-7.
ZELENKA, Josef. Marketing cestovního ruchu. 1. vyd. Praha: Univerzita Jana Amose Komenského, 2010, 240 s. ISBN 978-80-86723-95-2.

Vedoucí bakalářské práce: **Mgr. Jiří Novosák, Ph.D.**
Ústav regionálního rozvoje, veřejné správy a práva
Datum zadání bakalářské práce: **15. prosince 2016**
Termín odevzdání bakalářské práce: **15. května 2017**

Ve Zlíně dne 15. prosince 2016

doc. Ing. David Tuček, Ph.D.
děkan

RNDr. Pavel Bednář, Ph.D.
ředitel ústavu

PROHLÁŠENÍ AUTORA BAKALÁŘSKÉ/DIPLOMOVÉ PRÁCE

Prohlašuji, že

- beru na vědomí, že odevzdáním diplomové/bakalářské práce souhlasím se zveřejněním své práce podle zákona č. 111/1998 Sb. o vysokých školách a o změně a doplnění dalších zákonů (zákon o vysokých školách), ve znění pozdějších právních předpisů, bez ohledu na výsledek obhajoby;
- beru na vědomí, že diplomová/bakalářská práce bude uložena v elektronické podobě v univerzitním informačním systému dostupná k prezenčnímu nahlédnutí, že jeden výtisk diplomové/bakalářské práce bude uložen na elektronickém nosiči v příruční knihovně Fakulty managementu a ekonomiky Univerzity Tomáše Bati ve Zlíně;
- byl/a jsem seznámen/a s tím, že na moji diplomovou/bakalářskou práci se plně vztahuje zákon č. 121/2000 Sb. o právu autorském, o právech souvisejících s právem autorským a o změně některých zákonů (autorský zákon) ve znění pozdějších právních předpisů, zejm. § 35 odst. 3;
- beru na vědomí, že podle § 60 odst. 1 autorského zákona má UTB ve Zlíně právo na uzavření licenční smlouvy o užití školního díla v rozsahu § 12 odst. 4 autorského zákona;
- beru na vědomí, že podle § 60 odst. 2 a 3 autorského zákona mohu užít své dílo – diplomovou/bakalářskou práci nebo poskytnout licenci k jejímu využití jen připouští-li tak licenční smlouva uzavřená mezi mnou a Univerzitou Tomáše Bati ve Zlíně s tím, že vyrovnání případného přiměřeného příspěvku na úhradu nákladů, které byly Univerzitou Tomáše Bati ve Zlíně na vytvoření díla vynaloženy (až do jejich skutečné výše) bude rovněž předmětem této licenční smlouvy;
- beru na vědomí, že pokud bylo k vypracování diplomové/bakalářské práce využito softwaru poskytnutého Univerzitou Tomáše Bati ve Zlíně nebo jinými subjekty pouze ke studijním a výzkumným účelům (tedy pouze k nekomerčnímu využití), nelze výsledky diplomové/bakalářské práce využít ke komerčním účelům;
- beru na vědomí, že pokud je výstupem diplomové/bakalářské práce jakýkoliv softwarový produkt, považují se za součást práce rovněž i zdrojové kódy, popř. soubory, ze kterých se projekt skládá. Neodevzdání této součásti může být důvodem k neobhájení práce.

Prohlašuji,

1. že jsem na diplomové/bakalářské práci pracoval samostatně a použitou literaturu jsem citoval. V případě publikace výsledků budu uveden jako spoluautor.
2. že odevzdaná verze diplomové/bakalářské práce a verze elektronická nahraná do IS/STAG jsou totožné.

Ve Zlíně 12.5.2017

Jméno a příjmení: ANDREA JEJÍNKOVÁ

.....
podpis diplomanta

ABSTRAKT

Tato bakalářská práce se zabývá strategickým rozvojem cestovního ruchu ve Svazku obcí údolí Desné. Cílem práce bylo stanovit návrh strategie rozvoje cestovního ruchu v této lokalitě. Práce obsahuje teoretické pojmy a předpoklady z oblasti cestovního ruchu. Podkladem pro naplnění cíle práce bylo vymezení charakteristik jednotlivých obcí svazku, provedena analýza stávajících přírodních, kulturně-historických a realizačních předpokladů území, dotazníkové šetření a SWOT analýza. Poslední částí práce jsou předloženy návrhy, které mají potenciál pro rozšíření cestovního ruchu a zvýšení konkurenceschopnosti v daném území.

Klíčová slova:

Svazek obcí, cestovní ruch, údolí Desné, strategie rozvoje, SWOT analýza

ABSTRACT

This bachelor thesis deals with the tourism strategic development in the municipalities union of the Desná river valley. The aim of the thesis was establishment of a proposal for the development of tourism strategy in this locality. The thesis contains theoretical terms and requirements of the tourism sphere. The basis for the aim of the work fulfillment was definition of the individual union municipalities' characteristics, analysis of all the existing natural, cultural-historical and implementation conditions of the area, questionnaire survey and SWOT analysis. The last part of the thesis presents proposals with the potential to expand tourism and increase the competitiveness of the given area.

Keywords:

Municipalities Union, Tourism, Desná river Valley, Development Strategy, SWOT Analysis

Touto formou bych chtěla především poděkovat vedoucímu mé bakalářské práce panu Mgr. Jiřímu Novosákovi, PhD. za odborné vedení, cenné rady, připomínky a vstřícný přístup v průběhu zpracování mé bakalářské práce.

Dále bych chtěla poděkovat zastupitelům obcí v údolí svazku Desné za poskytnutí informací a materiálů v rámci dotazníkového šetření.

OBSAH

ÚVOD	9
CÍLE A METODY ZPRACOVÁNÍ PRÁCE	10
I TEORETICKÁ ČÁST	11
1 VYMEZENÍ CESTOVNÍHO RUCHU A JEHO VÝZNAM PRO REGIONÁLNÍ ROZVOJ	12
1.1 CHARAKTERISTIKA CESTOVNÍHO RUCHU.....	13
1.2 CESTOVNÍ RUCH JAKO NÁSTROJ REGIONÁLNÍHO ROZVOJE.....	14
1.3 TYPOLOGIE CESTOVNÍHO RUCHU.....	15
1.3.1 Druhy cestovního ruchu.....	16
1.3.2 Standardní formy cestovního ruchu.....	19
1.3.3 Cestovní ruch s návazností na specifické činnosti.....	20
2 NÁSTROJE ROZVOJE CESTOVNÍHO RUCHU	22
2.1 KONCEPČNÍ DOKUMENTY.....	23
2.2 FINANČNÍ NÁSTROJE.....	24
2.2.1 Finanční systém veřejné správy.....	24
2.2.2 Dotace.....	25
2.3 INSTITUCIONÁLNÍ NÁSTROJE.....	26
3 ČINITELÉ OVLIVŇUJÍCÍ CESTOVNÍ RUCH	28
3.1 STIMULAČNÍ FAKTORY.....	29
3.1.1 Objektivní faktory.....	29
3.1.2 Subjektivní faktory.....	30
3.2 LOKALIZAČNÍ PODMÍNKY.....	30
3.3 REALIZAČNÍ PODMÍNKY.....	30
4 ZÁKLADNÍ CHARAKTERISTIKA SVAZKU OBCÍ	31
4.1 OBECNÁ CHARAKTERISTIKA OBCE.....	31
4.2 SDRUŽENÍ OBCÍ.....	32
4.3 MIKROREGIONY.....	32
II PRAKTICKÁ ČÁST	33
5 CHARAKTERISTIKA SVAZKU OBCÍ ÚDOLÍ DESNÉ	34
5.1 VYMEZENÍ SVAZKU OBCÍ ÚDOLÍ DESNÉ.....	35
5.1.1 Vikýřovice.....	35
5.1.2 Rapotín.....	37
5.1.3 Velké Losiny.....	38
5.1.4 Loučná nad Desnou.....	40
5.1.5 Petrov nad Desnou.....	41
5.1.6 Sobotín.....	42
5.1.7 Rejchartice.....	43
5.1.8 Hraběšice.....	43
5.1.9 Vernířovice.....	43
6 PŘÍRODNÍ PŘEDPOKLADY	45

6.1	GEOMORFOLOGICKÉ PODMÍNKY	45
6.2	GEOLOGICKÉ PODMÍNKY	45
6.3	PODNEBÍ.....	45
6.4	VODSTVO	46
6.5	FLORA A FAUNA	46
6.6	CHKO JESENÍKY.....	47
7	KULTURNĚ-HISTORICKÉ PŘEDPOKLADY	48
7.1	KULTURA, PAMÁTKY, FESTIVALY.....	48
7.2	KULTURNÍ A SPORTOVNÍ ZAŘÍZENÍ	49
7.3	PĚŠÍ TURISTIKA	52
8	REALIZAČNÍ PŘEDPOKLADY CESTOVNÍHO RUCHU.....	53
8.1	DOPRAVNÍ INFRASTRUKTURA.....	53
8.1.1	Silniční doprava	53
8.1.2	Železniční doprava	53
8.1.3	Cyklistická doprava.....	53
8.2	UBYTOVACÍ ZAŘÍZENÍ	54
8.3	STRAVOVACÍ ZAŘÍZENÍ.....	54
8.4	INFORMAČNÍ CENTRA	55
9	DOTAZNÍKOVÉ ŠETŘENÍ	56
10	SWOT ANALÝZA PŘEDPOKLADŮ CESTOVNÍHO RUCHU.....	61
11	STRATEGIE ROZVOJE SVAZKU OBCÍ ÚDOLÍ DESNÉ V OBLASTI CESTOVNÍHO RUCHU	63
11.1	STANOVENÍ NOVÝCH STRATEGICKÝCH PRIORIT A CÍLŮ	63
11.2	NÁVRHY PROJEKTŮ	68
	ZÁVĚR	72
	SEZNAM POUŽITÉ LITERATURY.....	73
	SEZNAM POUŽITÝCH SYMBOLŮ A ZKRATEK.....	77
	SEZNAM OBRÁZKŮ	78
	SEZNAM TABULEK.....	79
	SEZNAM PŘÍLOH.....	80

ÚVOD

Toto téma bakalářské práce jsem se rozhodla zpracovat, jelikož rozvoj cestovního ruchu považuji za velmi důležité odvětví, ve kterém se skrývá značný potenciál jak pro rozvoj mikroregionů, tak i pro zlepšení životní úrovně samotných obyvatel.

Cestovní ruch je považován za významný globální fenomén a jeho mnohé dopady jsou rapidně ovlivněny představením současné společnosti. Tyto faktory se odrážejí na rozvoji regionů a jsou velkým potenciálem pro jeho ekonomický přínos v rámci rozvoje. Bakalářská práce je zpracována na téma Strategie rozvoje cestovního ruchu ve Svazku obcí údolí Desné. Bude tedy zobrazovat aktuální situaci této problematiky v údolí Desné a následně se zaměřovat na využití veškerého potencionálního obsahu v rámci cestovního ruchu a dostupných prostředků právě v tomto mikroregionu.

Svazek obcí údolí Desné, který vznikl za účelem zachovat původní železniční trať, která byla zničená povodní, je turisticky atraktivní oblastí, disponující především zachovalou přírodou s celoročním vyžitím a velkým počtem historických památek. Dominujícím postavením této oblasti je jeho poloha. Horské podmínky jsou potenciálem pro využití cestovního ruchu. Proto je dobré, si uvědomit hodnotu této oblasti a využít ji ve prospěch nejen v rámci kvality života obyvatel v údolí Desné, ale i k rozvoji celého mikroregionu.

Bakalářská práce bude rozdělena na dvě části, a to teoretickou a praktickou. V první teoretické části se bude vycházet z literárních pramenů a jejich následného zpracování v oblasti cestovního ruchu. Bude uvedena definice cestovního ruchu a jeho význam pro regionální rozvoj společně s vymezením souvisejících pojmů v tomto odvětví. Dále bude popsána typologie cestovního ruchu a nástroje k jeho rozvoji. Práce se také zaměří na předpoklady rozvoje a uvede charakteristiku svazku obcí.

Ve druhé navazující části aplikuji teoretické poznatky do praktických. Postupně analyzuji jednotlivé oblasti území Desné a jejich přírodní, kulturně-historické a realizační podmínky v cestovním ruchu. Dále provedu zjištění informací od starostů a místostarostů sdružených obcí pomocí dotazníkového šetření, které bude primárním výzkumem a na něj následně navážu sestavením SWOT analýzy. Závěrem práce bude popsáno stanovení nových strategických priorit a cílů prostřednictvím návrhů projektů společně s jejich řešením pro zvýšení cestovního ruchu ve Svazku obcí údolí Desné.

CÍLE A METODY ZPRACOVÁNÍ PRÁCE

Hlavním a stěžejním cílem bakalářské práce je stanovit návrh strategie rozvoje cestovního ruchu ve Svazku obcí údolí Desné. K dosažení tohoto cíle předchází analýza současného stavu a potencionálního obsahu pro rozvoj turistického ruchu v daném území, k čemuž jsou stanoveny tři následující dílčí cíle.

Zpracovaná literární rešerše bude pro naplnění teoretické části bakalářské práce. Pro první dílčí cíl teoretické části byl položen důraz na základní pojmy a předpoklady rozvoje cestovního ruchu. Pro naplnění tohoto cíle bude použit průzkum literárních pramenů. Dalším dílčím cílem v praktické části bude analýza předpokladů rozvoje, ke kterému bude využita metoda kvantitativního výzkumu, s využitím veřejně dostupných dat. Třetího dílčího cíle práce bude dosaženo zpracováním metody SWOT analýzy, která je podstatná k určení návrhů pro rozvoj cestovního ruchu a jejímž provedením se stanoví vnější a vnitřní činitelé mikroregionu.

K naplnění získání potřebných poznatků a informací bude dosaženo primárním výzkumem pomocí metody dotazníkového šetření. Dotazníky jsou určeny především pro starosty a místostarosty jednotlivých obcí svazku a následně budou vyhodnoceny ve formě grafů. Data budou zpracována v programu MS Excel do standardních typů výsečových grafů a jednoho sloupcového grafu. Poté grafy budou upraveny pomocí grafického editoru Malování v systému Microsoft Windows a následně vloženy do bakalářské práce ve formátu obrázků.

Na základě získaných informací prostřednictvím metod kvantitativního výzkumu, SWOT analýzy a dotazníkového šetření budou vymezeny návrhy projektů v rámci stanovení strategie pro potenciální rozvoj cestovního ruchu v dané oblasti, která bude pro naplnění hlavního cíle bakalářské práce.

I. TEORETICKÁ ČÁST

1 VYMEZENÍ CESTOVNÍHO RUCHU A JEHO VÝZNAM PRO REGIONÁLNÍ ROZVOJ

Pojem cestovní ruch bývá definován mnoha způsoby. Autoři zdůrazňují různé stránky tohoto jevu často na základě hlediska, dle kterého je cestovní ruch zkoumán a definován. Například dle Páskové (2009, s. 13) je „*Cestovní ruch sociálním jevem, představujícím mimo jiné specifický výraz lidské mobility, jejíž vývojové změny znamenaly zpravidla významné milníky ve vývoji lidské civilizace vůbec. Specifikum „turistické mobility“ spočívá především v jejím cyklickém charakteru, neboť jde o pohyb vratný, označovaný jako „cirkulace“, a dále v tom, že její motivace vycházejí z potřeb vyššího řádu v rámci Maslowovy pyramidy, které jsou označovány jako zbytné.*“ (Pásková, 2009, s. 13)

Cestovní ruch znázorňuje největší pohyb lidské populace za rekreací, poznáním a odpočinkem. Patří do způsobu života lidí, žijících v ekonomicky vyspělých zemích. Podle Heskové a kolektivu (2006, s. 9) se cestovní ruch řadí ihned po trhu s ropou a automobilovém průmyslu na třetí místo ve světovém měřítku v exportním odvětví. Pro vymezení cestovního ruchu se používají i jiné pojmy, například za synonymum cestovního ruchu lze označit turismus, který uplatňují i jazyky na světové úrovni. Hesková a kolektiv (2006, s. 12) také uvádí, že se v praxi někdy vyskytne slovní spojení průmysl cestovního ruchu, který ovšem není synonymem cestovního ruchu. Za průmysl cestovního ruchu se považuje souhrn aktivit soukromé a veřejné sféry, produkující statky a služby mířené pro uspokojení potřeb návštěvníků včetně jejich marketingových činností. (Hesková a kolektiv, 2006, s. 9-12)

Cestovní ruch se po desetiletí považuje za významný globální fenomén. Jeho politické, ekonomické, ekologické, sociální, kulturní a mnohé další dopady razantně ovlivňují představení současné společnosti. A proto obce, města i regiony vidí v cestovním ruchu velký potenciál a chtějí z něj získat co nejvíce. Cestovní ruch využívají nejen jako zdroj pro své příjmy obce, ale i například jako výskyt nových pracovních či podnikatelských příležitostí nebo pro účely zvelebování dané obce. Cestovní ruch také bezpochyby zvyšuje životní úroveň dané lokality, ovšem tato skutečnost vyžaduje určitou míru služeb. Tedy je nezbytné, disponovat přinejmenším s kvalitními ubytovacími a stravovacími zařízeními, vhodnou dopravní infrastrukturou a snadnou dostupností. (Foret a kolektiv, 2014, s. 13)

Palatková (2011, s. 114) uvádí mezinárodní organizace, které svou činností ovlivňují mezinárodní turismus. Jednou z nich je Světová organizace cestovního ruchu (UNWTO – World Tourism Organization), jejímž cílem je „*podpora rozvoje turismu a jeho pozitivních*

ekonomických, sociálních a kulturních efektů v nejširším kontextu ve všech světových regionech, kde má organizace svá zastoupení.“ (Palatková, 2011, s. 114-116)

Podle UNWTO se za cestovní ruch považuje činnost osoby cestující na neurčitou dobu do místa mimo své trvalé bydliště, se záměrem jiným, než vykonávat výdělečnou činnost v navštívené lokalitě. Může se ovšem jednat i o pracovní či jinak služebně charakteristickou cestu. Další definice vybraných pojmů kupříkladu návštěvníkem, se nazývá každá osoba cestující do jiného místa, ve kterém nemá své trvalé bydliště. Jestliže cestující nepřenocuje, považuje se za jednodenního návštěvníka neboli výletníka, ovšem pokud osoba v daném místě přenocuje, označuje se již za krátkodobě pobývajícím turistu. Jde-li o více dnů přenocování, jedná se o turistu na dovolené. Zmíněná Světová organizace cestovního ruchu také klasifikuje cestovní ruch do tří kategorií. Vnitřní, vymezuje domácí cestovní ruch, tedy cestování obyvatel pouze ve vlastním státě včetně turismu přicestovalých cizinců v dané zemi. Dále národní, specifikuje domácí cestovní ruch a výjezdový cestovní ruch, tedy cestování obyvatel dané země v cizích státech. Mezinárodní, vyznačuje příjezdový a výjezdový zahraniční cestovní ruch. (Foret a kolektiv, 2014, s. 13-15)

Výše zmíněnou definici cestovního ruchu dle UNWTO zmiňují i Hesková a kolektiv (2006, s. 11), kteří uvádí i zjednodušenou Českou verzi evropské normy, která specifikuje cestovní ruch ve spojení s cestováním jako *„činnost lidí, kteří cestují na místa mimo své běžné prostředí anebo zde pobývají za účelem zábavy, pracovní nebo z jiných důvodů“*. (Hesková a kolektiv, 2006, s. 11)

S cestovním ruchem se spojuje i pojem destinace cestovního ruchu, který je dle Palatkové (2006, s. 16) vymezen seskupením množství různých služeb, které jsou soustředěny v určité oblasti a nabídka těchto služeb je navázána na potenciál cestovního ruchu právě v dané oblasti. (Palatková, 2006, s. 16)

1.1 Charakteristika cestovního ruchu

Jak uvádí Zelenka (2010, s. 65), cestovní ruch je označován jako nejvýznamnější odvětví světového hospodářství a jeho význam regionálně i globálně, kvalitativně i kvantitativně, neustále roste. Na rozvoj cestovního ruchu mají vliv nejen ekonomické a sociální faktory, ale souvisí především s vývojem dopravy.

Cestovní ruch je charakteristický sezónností, v horských oblastech převládá letní a zimní sezóna, u moře geograficky dále od rovníku letní sezóna. Tyto skutečnosti souvisejí

s rozhodováním turistů pro vhodnou volbu jejich dovolené. Preference většiny turistů je však zaměřena na letní období. Co se týče poznávacích zájezdů, zde se lidé přiklánějí k jinému období. Zelenka (2010, s. 66) také uvádí hlavní a vedlejší sezóny ve vztahu k cenám produktů. Produktové ceny v cestovním ruchu jsou sezónností razantně ovlivněny a ceny dopravy i ubytovacích služeb mohou být ve vedlejší sezóně i o 50 % nižší než v hlavní sezóně. V cestovním ruchu je typická snaha o potlačení sezónnosti, což je velmi důležité i pro jeho udržení, například formou oslovovat zákazníka v jiné segmentaci mimo sezónu, charakteristickým příkladem jsou školní výlety, školy v přírodě nebo prodloužené víkendy v zajímavých destinacích. (Zelenka, 2010, s. 65-67)

1.2 Cestovní ruch jako nástroj regionálního rozvoje

Jedním z charakteristických rysů regionálního rozvoje v evropských státech včetně České republiky je skutečnost, že se v posledních letech velice rychle rozrůstá cestovní ruch, který značně ovlivňuje sociální a kulturní dění regionů i celých států. Do podstatné stránky cestovního ruchu se řadí dopravní obslužnost, stravovací a ubytovací služby, dále informační dostupnost a jiné. Celý tento soubor odvětví zprostředkovává možnost rozvoje podnikatelských aktivit, což směřuje k rozvoji jednotlivých regionů, mikroregionů a obcí. V regionálním rozvoji hraje významnou roli především fakt, že je k dispozici velké množství nových pracovních příležitostí. (Lacina, 2007, s. 38) Rozvoj lokality se zaměřuje také na vlastnictví, regulaci a správu pozemků i budov. Dále vývoj lokality poukazuje na dopravu a urbanismus, které jsou nezbytným přínosem pro kvalitní místní ekonomický rozvoj a celkovou kvalitu života obyvatel. (Leigh a Blakely, 2013, s. 231)

Podle Laciny (2007, s. 39) má také mimo jiné, cestovní ruch velký význam v regionálním rozvoji, například na tvorbu hrubého domácího produktu. Konkrétněji také uvádí, že turistický ruch má v evropských státních útvarech podíl na hrubém domácím produktu zhruba 5 %, což je shodné jako podíl zemědělského průmyslu. Dále má kladný vliv na platební bilanci státu, pozitivní působení na tvorbu státního rozpočtu a celkový rozvoj na investiční činnost v daných oblastech. V rámci cestovního ruchu se musí brát v úvahu i významné skutečnosti, kterými je turistický průmysl ovlivněn. Mezi tyto faktory se řadí celková zajímavost kulturních památek, úroveň dopravní dostupnosti a především kvalita a zájem o dané přírodní podmínky. (Lacina, 2007, s. 39)

Zprostředkování cestovního ruchu jako nástroje regionálního rozvoje umožňuje ekonomické uplatnění místních kulturně-historických památek a přírodních zajímavostí, které by

bez cestovního ruchu zůstaly nejspíše nevyužité. Vliv cestovního ruchu pro daný region je tedy tím vyšší, čím více využívá místního ekonomicky aktivního obyvatelstva a místních atraktivit. Bezprostřední přínos cestovního ruchu v určitém regionu se dle Indrové, Houšky a Petřů (2011, s. 12) vyskytuje v podobě:

- Příjmů z cestovního ruchu (výdaje účastníků cestovního ruchu v určitém konkrétním regionu)
- Daňové příjmy a poplatky (finanční zdroj místních rozpočtů)
- Nové podnikatelské záměry produkující zvýšení zaměstnanosti (v cestovním ruchu je nezbytné disponovat hojným množstvím zaměstnanců v různorodých profesích a kvalifikacích)
- Nové investiční příležitosti
- Celkové zvýšení úrovně infrastruktury a vybavenosti
- Pozitivní působení na činnost v cestovním ruchu místního obyvatelstva (Indrová, Houška a Petřů, 2011, s. 12)

1.3 Typologie cestovního ruchu

Druhy a formy cestovního ruchu se mohou řadit do široké škály, stejně tak podle toho jaké se zvolí jejich kritické parametry, kterých je celá řada. Také mnoho autorů používá různá členění. V praxi se typologie cestovního ruchu často prolíná, a tudíž není jednotná verze forem a druhů. Kupříkladu Foret a Foretová (2001, s. 17) považují za základní atribut klasifikace cestovního ruchu účel, tedy motivy a cíle. Tato rozlišení dělí cestovní ruch na typ rekreační a kulturně poznávací. Dále dle místa pobytu se řadí na domácí či zahraniční cestovní ruch, případně dle trvání zde stráveného období se rozlišuje krátkodobý a dlouhodobý pobyt. (Foret a Foretová, 2001, s. 17)

Podle Heskové a kolektivu (2006, s. 21) nestačí vymezit cestovní ruch pouze v obecném smyslu, neboť se dennodenně vyskytuje v různých druzích a formách, které se stále vyvíjí vzhledem k jeho poptávce. Jsou tedy rozdíly mezi formou a druhem cestovního ruchu. O diferenciaci cestovního ruchu dle druhu se jedná tehdy, pokud se za základ cestovního ruchu považuje motivace účastníků, tudíž účel pro který lidé cestují a stráví svůj volný čas na jiném místě. A pokud se za základ cestovního ruchu považují různé příčiny, které ho ovlivňují v souvislosti s následnými vlivy, lze hovořit o formách cestovního ruchu. (Hesková a kolektiv, 2006, s. 21)

1.3.1 Druhy cestovního ruchu

Druhy cestovního ruchu lze vymezit podle motivace účasti. Existuje několik druhů, které se ve skutečnosti příliš nevyskytují jednotlivě, ale navzájem se prolínají a vždy je jeden z nich dominantní. Například rekreační cestovní ruch se spojuje se zdravotním, kulturním, sportovním cestovním ruchem a podobně.

- **Rekreační cestovní ruch**

Tento druh cestovního ruchu zahrnuje pasivní a aktivní odpočinek v náležitém přírodním prostředí, se záměrem nabýt co nejvíce psychického, ale i fyzického zdraví. Myšlenka procesu tkví ve využití volného času v příznivém přírodní prostředí s lehčí pohybovou aktivitou, například procházky, táboření v přírodě či chataření. Tento odpočinek nabývá na stále se zvyšující poptávce vzhledem ke zhoršujícímu stavu životního prostředí v místě bydliště. S rekreačním cestovním ruchem je spojen i tematický cestovní ruch, který cílí na specifické potřeby a zájmy návštěvníků, do kterých patří technické památky či sakrální stavby.

- **Sportovní cestovní ruch**

Pro sportovní cestovní ruch je také typický pobyt ve vhodné přírodní lokalitě, ale zde je předpokládána určitá fyzická zdatnost účastníků, která je zapotřebí k aktivnímu sportovnímu vyžití. Jedná se především o turistiku pěší, horskou, cykloturistiku či vodní. V létě jsou vyhledávané aktivity jako koupání ve volné přírodě, míčové hry, golf, tenis a v zimě lyžování, bruslení atd. Tento druh sportovní aktivity mimo zvyšování fyzické kondice příznivě působí na růst vlastností, jako je například vytrvalost, houževnatost či kolektivnost.

- **Dobrodružný cestovní ruch**

Zahrnuje se do sportovního cestovního ruchu, lze ho pojmout jako přání účastnit se něčeho neznámého a neobjeveného, s cílem prožít jisté dobrodružství. Dobrodružství souvisí s citovými a iracionálními atributy stereotypního života lidí, ve kterém je vše uspořádané, pravidelné a nic nevybočuje z běžného života. Jedná se tedy o touhu člověka, odchýlit se ze svého obvyklého standardu na alternativní strávení volného času. Mezi aktivity se řadí bungee jumping, rafting, kaňoning, tandemový seskok padákem, let balónem nebo cestování mimo civilizační oblasti. (Hesková a kolektiv, 2006, s. 22-24)

- **Myslivecký cestovní ruch**

Myslivecký cestovní ruch se podle Heskové a kolektivu (2006, s. 24) považuje za samostatný druh. Avšak jeho dominantní část spadá do sportovního a zčásti i do rekreačního cestovního ruchu. Motivace se vyznačuje možností lovu zvěře.

- **Rybářský cestovní ruch**

Je součástí mysliveckého cestovního ruchu, vymezuje se chytáním ryb a potápěním se ve volné přírodě. Účastníci musí dodržovat platnou legislativu týkající se ochrany životního prostředí a ochrany zvířat, které upravují stanovy myslivosti a rybářství. Také se musí podrobit následné kontrole (množství ulovených ryb a odstřelené zvěře) a správním poplatkům. (Hesková a kolektiv, 2006, s. 24)

- **Přírodní cestovní ruch**

Drobná a Morávková (2010, s. 14) vymezují přírodní cestovní ruch jako motivaci účastníka, který má zájem o pobyt a poznávání přírody, především výjimečné, nedotčené a zajímavé krajiny. Do této kategorie lze zahrnout návštěvy národních parků, přírodních rezervací, pralesů a pouští. Specifický druhem je i **ekoturismus**, který představuje pobyt v přírodě bez jejího narušení, například v chráněných krajinných oblastech.

- **Venkovský**

Jsou několikadenní pobyty, které jsou spojeny s rekreačními činnostmi ve venkovském prostředí. Venkovským druhem může být také **agroturismus**, při kterém se účastníci seznamují s místním způsobem života v lokalitách rodinných farem v souznění s místní přírodou. Alternativou může být **ekoagroturismus**, který spočívá v biozemědělství a konzumaci jeho produktů. (Drobná a Morávková, 2010, s. 14-15)

- **Kulturní cestovní ruch**

Kulturní cestovní ruch je zaměřen na poznání historie, kulturního dědictví a tradic. Poskytuje uspokojení účastníků ve formě nabytí nových vědomostí a navštívení dosud neznámých lokalit, což je i jejich motivací. Do kulturního cestovního ruchu lze zařadit divadelní, filmové a hudební festivaly či akce náboženského a společenského charakteru. Dále také návštěva galerie, muzea, výstavy nebo kulturních památek. Oblíbenou variantou je studium v zahraničí, letní kurzy a stáže. Kulturní ruch bývá spojován s rekreačním, zdravotním a lázeňským cestovním ruchem, protože zvyšuje určitou úroveň odborných znalostí a sociálního přístupu lidí.

- **Náboženský cestovní ruch**

Náboženský, respektive poutní cestovní ruch je spjat s kulturním cestovním ruchem, který uznává světové náboženské tradice. Typickou aktivitou jsou poutě do cíleného poutního místa. Kultovním cílem může být obec, osada nebo krajinné útvary. Diference od kulturního cestovního ruchu je vyznačována náboženskými motivy a odmítnutím označení účastníka za turistu.

- **Lázeňský cestovní ruch**

Proces zdravotně-preventivních a léčebných činností ve volném čase účastníků pod kontrolou odborných specialistů. Léčebné procedury čerpají z přírodních zdrojů, například termální vody, léčivé plyny a bahno, vhodné klima. Lázeňský léčebný pobyt je kombinace přírodních léčiv s medikamentózní léčbou, dietou a následnými rehabilitacemi. Cílem je zlepšení a prevence zdravotního stavu, následkem je snížení pracovní neschopnosti.

- **Zdravotní cestovní ruch**

Je rekreací, jejíž trend započal koncem minulého století, vyvíjející se do současnosti do podoby péče o tělo, krásu a mysl (například wellness, fitness, beauty). Zdravotní cestovní ruch využívá zejména klientela se snahou předcházet negativním důsledkům dnešního životního stylu. Podstatou je především krátkodobé a intenzivní zotavení těla. Služby tohoto typu nabízejí hotely, lázně či relaxační centra. (Hesková a kolektiv, 2006, s. 24-25)

- **Kongresový cestovní ruch**

Do kongresového cestovního ruchu se zahrnují služební cesty, účast na kongresech, konferencích, sympoziích, seminářích, veletrzích a výstavách. Jedná se o cestování s pobytem v kongresovém místě se záměrem výměny znaleckých zkušeností a informací. Kongresový cestovní ruch je od ostatních druhů specifický svou lokalizací ve velkých městech v mimo sezónním období. (Hesková a kolektiv, 2006, s. 25-26) Dle Páskové a Zelenky (2002, s. 167) kongresový cestovní ruch, který relativně jako samostatný druh spadá do **obchodního cestovního ruchu**, se vyznačuje pobytem mimo své trvalé bydliště za účelem pracovního setkání. (Pásková a Zelenka, 2002, s. 167)

- **Stimulační cestovní ruch**

Stimuluje zaměstnance k vyššímu pracovnímu nasazení v rámci cestování. Záměrem je jejich iniciace k dosažení obchodního úspěchu, a tím i zvýšení economic-

kých výsledků společnosti. Je určen k posílení sociálních vztahů mezi zaměstnanci. Stimulační cestovní ruch se zprostředkovává nejen v rámci zaměstnanců jedné společnosti, ale i s distributory, zákazníky nebo obchodními partnery. (Hesková a kolektiv, 2006, s. 26)

1.3.2 Standardní formy cestovního ruchu

Podle Heskové a kolektivu (2006, s. 27) formy cestovního ruchu lépe specifikují význam cestovního ruchu ve smyslu potřeb a cílů jeho účastníků. Tento fakt připravuje lépe nabízený produkt cílové skupině účastníků cestovního ruchu. Typologie forem je charakterizována velkým množstvím kritérií klasifikace. (Hesková a kolektiv, 2006, s. 27)

Drobná a Morávková (2010, s. 15) rozdělují cestovní ruch podle způsobu realizace z následujících hledisek:

- **Geografické**

Člení se na domácí cestovní ruch, který představuje cestování obyvatel dané země ve vlastním státním útvaru a zahraniční, kdy účastníci překročí hranici vlastního státu. Z pohledu jednoho konkrétního státu lze rozdělit zahraniční cestovní ruch na výjezdový (resp. pasivní, účastníci cestují do zahraničí), příjezdový (resp. aktivní, zahraniční turisté přijíždí do daného státu) a tranzitní (zahraniční účastníci pouze projíždí přes území daného státu, aby docílili svého pobytu v jiné zemi).

- **Délka pobytu**

Krátkodobý cestovní ruch je vymezen délkou pobytu obvykle v rozmezí tří přenocování, jde-li o více nocí, jedná se o dlouhodobý cestovní ruch, ovšem méně než šest měsíců v domácím cestovním ruchu a méně než jeden rok v zahraničním cestovním ruchu.

- **Vliv na platební bilanci státu**

Příjezdy zahraničních turistů v rámci aktivního cestovního ruchu přináší zisk devizových prostředků do platební bilance státu (spotřeba zboží a služeb zahraničních zákazníků je určitý druh exportu). Při pasivním cestovním ruchu účastníci čerpají devizové prostředky ve svém státě se záměrem nákupu v cizím státě, je to tedy určitý druh importu.

- **Způsob zabezpečení cesty a pobytu**

Jde-li o zprostředkování cesty formou zájezdů zajištěných cestovní kanceláří, hovoříme o organizovaném cestovním ruchu, v případě vlastní či částečné (koupě lete-

nek, směna valut) zabezpečení cesty a harmonogramu se jedná o neorganizovaný cestovní ruch.

- **Počet účastníků**

Při individuálním cestovním ruchu cestuje jednotlivec sám, případně se svojí rodinou a při skupinovém cestovním ruchu se účastní kolektiv, ve kterém se jeho členové znají, například ze zaměstnání či školy.

- **Způsob financování**

Dle aspektů, z jakých zdrojů jsou financovány výdaje ohledně cesty a pobytu, se rozlišuje komerční neboli volný cestovní ruch, kdy si účastník hradí své výdaje sám a sociální neboli vázaný cestovní ruch, při kterém hradí pojišťovna či zaměstnavatel část výdajů.

- **Dopad na životní prostředí**

Ohledně dopadu na životní prostředí se cestovní ruch dělí na měkký, který dbá na zachování a minimální poškození přirozeného prostředí, také usiluje o uplatnění místních zdrojů. Nicméně tvrdý cestovní ruch naopak rapidně zasahuje do přírodního prostředí a nebere zřetel na lokální tradice. (Drobná a Morávková, 2010, s. 15-17)

1.3.3 Cestovní ruch s návazností na specifické činnosti

Tak jako všechny ekonomické odvětví i cestovní ruch se snaží rozvíjet a vytvářet nové trendy v této oblasti. Kromě základní typologie cestovního ruchu existují i specifické formy, které nabízejí různé využití pro zvláštní uspokojení specifických potřeb cestovatelských segmentů. Tyto druhy vznikají na základě aktuálních trendů nebo nových směrů v životním stylu, což zapříčiňuje například vývoj internetu, nezávislost, prodlužování odchodu do důchodu. Formy jsou odvozené od určitých specifických aktivit, jež jsou následkem nestandardních potřeb účastníků. Ryglová, Burian a Vajčnerová (2011, s. 186-188) uvádí specifické formy cestovního ruchu dělicího se do tří skupin:

- a) Cestovní ruch spojený se sociálním postavením účastníků a jejich specifickými potřebami
 - Cestovní ruch dětí a mládeže
 - Cestovní ruch seniorů
 - Cestovní ruch osob s handicapem
 - Cestovní ruch homosexuálů

- b) Cestovní ruch spojený s profesními motivy
- Kongresový a incentivní cestovní ruch
 - Obchodní cestovní ruch
- c) Cestovní ruch související se specifickými činnostmi zahrnuje mnoho druhů
- Vodní sporty
 - Vodácké aktivity
 - Golfový cestovní ruch
 - Městský cestovní ruch
 - Zábavní a atrakční cestovní ruch
 - Gurmánský cestovní ruch
 - Sázkový (hazardní) cestovní ruch
 - Nákupní cestovní ruch
 - Kosmický cestovní ruch

2 NÁSTROJE ROZVOJE CESTOVNÍHO RUCHU

Vliv na rozvoj cestovního ruchu má mnoho aspektů, avšak z hlediska veřejné správy ve smyslu kompetenčním a věcným je cestovní ruch součástí regionální politiky. Veřejná správa využívá aparát rozvojových nástrojů regionální politiky, tyto nástroje se v podstatě vyznačují jako podnět k výkonu či podpoře nějaké činnosti. (Galvasová a kolektiv, 2008, s. 211) Nástroje k rozvoji cestovního ruchu člení Wokoun a Mates (2006, s. 106) do následující struktury:

Nástroje nefinanční

- Administrativní nástroje (především legislativa)
- Institucionální nástroje (instituce, programování, plánování strategického rozvoje)
- Věcné a jiné nefinanční nástroje (poradenství, propaganda)

Nástroje finanční

- Neinvestiční a investiční pobídky (dotace, granty, záruky, úvěry)
- Kapitálové podílnictví
- Daňová zvýhodnění (slevy na daních, daňové prázdniny)
- Rozpočtová zvýhodnění (dotace)

Primárním nástrojem je považována administrativa, která utváří základní sféru pro fungování oblasti cestovního ruchu. Z věcného hlediska jsou jejich úvodní skupinou zákony, které upravují činnost ekonomického uspořádání a působí tak na subjekty, provozující podnikání v této oblasti. Jsou to například daňové zákony, živnostenský zákon, zákoník práce. V oboru pohostinství a ubytování jsou velmi důležité dané hygienické normy, které regulují podnikání v této sféře. Srovnatelně jsou kladeny bezpečnostní požadavky na provozovatele sportovních, rekreačních či kulturních areálů. Pro činnost podnikání v oblasti cestovního ruchu je také stěžejní zákon č. 159/1999 Sb., O některých podmínkách podnikání v oblasti cestovního ruchu. (Galvasová a kolektiv, 2008, s. 211)

Mimo utváření legislativní formy, kdy veřejná správa usiluje o aplikaci norem, je velmi podstatné koncepční řízení a koordinace činností, které se uskutečňují ve stanoveném území. Dle Galvasové a kolektivu (2008, s. 212) je nástroj strategické plánování společně s dotacemi a granty nástrojem zcela zásadním. Dotace by měly ze strategického plánování vycházet tak, aby jejich působnost napomohla k řešení problémů v určité lokalizaci. Vnější vyjádřením strategického plánování jsou strategické neboli koncepční dokumenty.

Provedením aktivit stanovených v koncepčních dokumentech, vznikají organizační struktury v podobě záležitostí výskytu institucionálních nástrojů. Základní složkou je spolupráce a koordinace v konkrétní oblasti. Se splněním cílů obsažených v koncepčních dokumentech jsou úzce spjaty nástroje finanční, jejichž vybraný mix má nejvýznamnější vliv na rozvojové procesy cestovního ruchu. Klíčovou roli zde představují granty a dotace. (Galvasová a kolektiv, 2008, s. 212)

2.1 Koncepční dokumenty

Aby celkové řízení rozvoje bylo úspěšné, je nutné stanovit cíle a jejich následné termíny splnění s dílčími kroky k uskutečnění stanovených cílů. Tento proces je obsažen v koncepčních dokumentech. Klasifikace koncepčních dokumentů se dle Galvasové a kolektivu (2008, s. 213) rozlišuje z hlediska obecnosti a využití s ohledem na jejich věcný a především časový zřetel na typy strategických dokumentů:

- **Strategie** - je dlouhodobý koncepční dokument, který určuje základní směr rozvoje daného území, pro který se strategický rozvoj zhotovuje a tedy ve všech tematických odvětví a na dlouhé období („kam jdeme“)
- **Program** – střednědobý koncepční dokument, navazující a vycházející ze strategie a ve střednědobém období vymezuje stanoviska, která bude subjekt uskutečňovat, aby dosáhl svých strategických cílů
- **Plán** – krátkodobý dokument podrobného charakteru, ve skutečnosti se neřadí do strategických dokumentů, ovšem je nezbytně navazujícím dokumentem na strategii a program, protože uskutečňuje určité vybrané prostředky ve formě projektů či aktivit. Zahrnuje harmonogram a určuje postup financování jednotlivých aktivit a projektů i s jejich rámcovými rozpočty.

Strategický účel má i soubor dokumentů zformovaných v procesu strategického plánování v rámci regionální politiky ČR, které upřesňují podmínky pro čerpání finančních zdrojů z evropských fondů, například regionální a odvětvové/tematické operační programy. Tyto dokumenty by měly být svým charakterem sjednoceny se strategickými dokumenty na národní, regionální či lokální úrovni.

Zásadním koncepčním dokumentem ČR pro oblast cestovního ruchu je Koncepce státní politiky cestovního ruchu. Koncepce je střednědobý strategický dokument popisující možnosti rozvoje cestovního ruchu v ČR, také určuje nástroje na podporu rozvoje. Jedním

z cílů je zvyšovat konkurenceschopnost, zaměstnanost i ekonomický růst, především v území s vhodným předpokladem pro efektivní rozvoj tohoto odvětví. Dalším cílem koncepce je sjednocení koncepční činnosti v cestovním ruchu s programovacím obdobím Evropské unie a vytvoření strategického materiálu, který bude efektivní pro udržitelný rozvoj i v příštím období. (Galvasová a kolektiv, 2008, s. 213-216)

2.2 Finanční nástroje

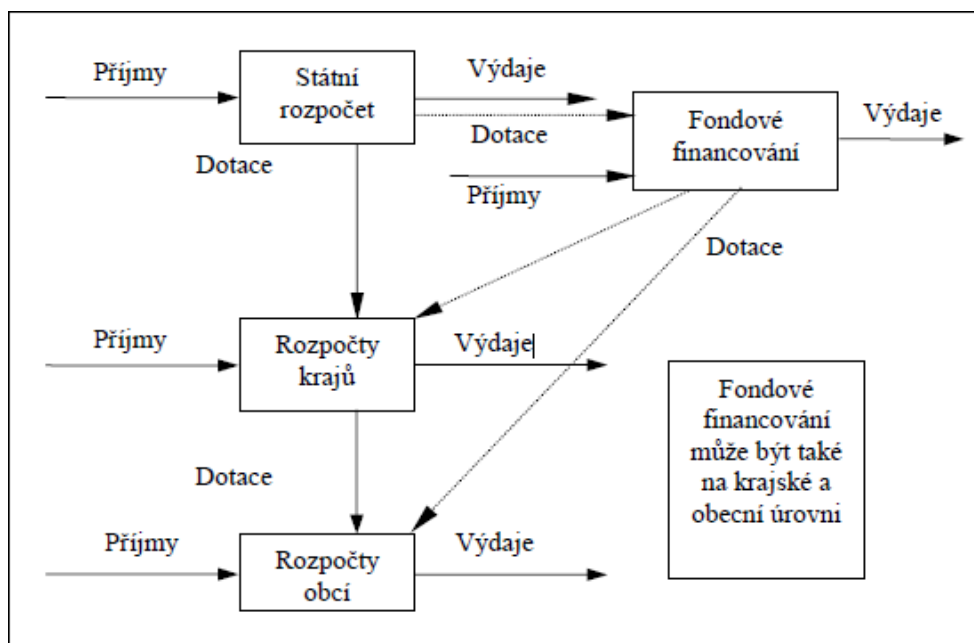
Financování probíhá z vlastních nebo cizích zdrojů. Významnou oblastí vlastních finančních zdrojů v cestovním ruchu jsou místní poplatky, které lze označit za zvláštní formu „místních daní“. S cestovním ruchem přímo souvisí ubytovací poplatky, lázeňské poplatky nebo místní poplatek ze vstupného. Oblast místních poplatků upravuje zákon č. 565/1990 Sb., o místních poplatcích. Obce mohou stanovit obecně závaznou vyhlášku o vybírání poplatků společně s jejich výší a podmínkami, které následně budou na území obce vybírat.

Nejčastějšími externími finančními zdroji pro podporu určité činnosti jsou dotace či granty. Jsou určeny k celkovému rozvoji daného území, předem vymezených cílů, případně k modernizaci. Vyjma dotací nebo grantů jsou podstatné i investiční či neinvestiční pobídky, úvěry nebo záruky. Finanční nástroj kapitálové podílnictví, spočívá v podílu veřejné správy na soukromoprávních činnostech, který má trojí motiv. Prvním motivem je tendence získat finanční zdroje do rozpočtu, tedy výhodně investovat. Za druhý motiv lze považovat snahu o udržení kontroly nad určitým strategickým odvětvím a třetím motivem je podpořit rozvoj aktivit v určité oblasti a poskytnout soukromoprávnímu subjektu prostřednictvím kapitálového podílu možnost, vykonávat určité prospěšné aktivity.

2.2.1 Finanční systém veřejné správy

Možnosti veřejné správy finančně hradit své činnosti v odvětví cestovního ruchu, a také podporovat aktivity, které jsou uskutečňovány i jinými subjekty jsou stanoveny finančním systémem veřejné správy. Finanční systém veřejné správy je sestaven z toků finančních prostředků vztahujících se na proces mezi státem, kraji a obcemi a jimi zřízenými organizacemi. (Galvasová a kolektiv, 2008, s. 229-230)

Na Obrázku 1 je znázorněn model rozpočtové soustavy České republiky. Jedná se o propojený systém poměrně samostatných dílčích rozpočtů.

Obrázek 1 Model rozpočtové soustavy ČR (Šelešovský a kolektiv, 2006, s. 8)

Šelešovský a kolektiv (2006, s. 8) uvádí, že „fondové (mimorozpočtové) financování na ústřední úrovni představují státní (účelové) fondy, privatizační (majetkové) fondy, svěřenecké (pojistné) fondy a fondy pro podporu podnikání (vládní agentury). Jde o dílčí a autonomní veřejné rozpočty v podobě samostatných právnických osob. Na obecní a krajské úrovni pak jde pouze o peněžní fondy dle zákona o rozpočtových pravidlech.“ (Šelešovský a kolektiv, 2006, s. 8)

Potřebnými nástroji finančního řízení subjektů veřejné správy je především rozpočet a rozpočtový výhled. Tyto nástroje mají zabezpečit efektivní hospodaření, dlouhodobě vyvážené hospodaření, transparentní zacházení s finančními prostředky a zaznamenávání výsledků činností obce na finanční pozici. Dále se zachycují ve finančním vyjádření priorit státních politik, které jsou zahrnuty v koncepčních dokumentech.

V obecné rovině veřejné správy, rovněž tak i při podpoře rozvojových aktivit, by mělo být aspirováno na efektivní využití finančních prostředků. Stanovené cíle by měly vycházet ze skutečných potřeb daného území. Tudiž by měly být uskutečněny pouze nezbytně potřebné činnosti společně s jejich vydáním co nejmenšího množství vstupů, ať už materiálních či finančních. (Galvasová a kolektiv, 2008, s. 230-213)

2.2.2 Dotace

Dle Galvasové a kolektivu (2008, s. 231) jsou dotace chápány jako „nenávratně poskytnuté prostředky z veřejného rozpočtu, za které neexistuje protiplnění. Nenávratné jsou v tom

smyslu, že pokud příjemce splní podmínky, za kterých mu byly poskytnuty, nevzniká mu vůči danému rozpočtu žádný závazek. Dotace se obvykle poskytují k podpoře určité žádoucí činnosti.“

V kontextu slovního spojení nenávratné prostředky se užívá i pojem grant. V obecném pojetí lze tento pojem považovat za synonymum, ovšem v praxi ve veřejnosprávním prostředí se užívá pouze pojem dotace a grant se uplatňuje v soukromoprávní sféře.

Dotace tedy mohou být uděleny v rámci veřejné správy i ze strany veřejné správy jiným subjektům. Kromě veřejné sféry existuje i množství soukromých subjektů, nadací nebo velkých společností, které stejným způsobem jako veřejná správa podporují určité aktivity.

Dotace lze dělit dle několika aspektů:

- **Podle výše dotace** – obnos dotace je předem stanoven, dotace závisí na výkonu
- **Podle účelu** – účelové (vymezeny konkrétní aktivitou), neúčelové (všeobecné, nemají předem stanovené podmínky využití)
- **Podle nároku na přidělení** – nárokové (dotace souvisí s vykonáním určité veřejné služby), nenárokové (zájemce musí projevit iniciativu)
- **Podle financování výdajů** – běžné, kapitálové (financování jednorázových investičních akcí); mohou být také investiční a neinvestiční
- **Podle zúčtování a způsobu vypořádání** – nespotřebované poskytnuté finanční prostředky v rozpočtovém roce musí/nemusí příjemce vrátit
- **Podle nároků na disponibilní prostředky** – přidělené dotace na bankovním účtu ve formě otevřeného limitu u banky k dostupnému čerpání, dotace určené na realizaci konkrétního projektu
- **Podle nároku na vlastní prostředky** – dotace se spoluúčastí (podíl účasti příjemce na celkově vydané částce), bez spoluúčasti

Mezi zdroje dotací se řadí státní rozpočet, státní mimorozpočtové fondy, rozpočet Evropské unie, rozpočty krajů, rozpočty obcí nebo finanční prostředky jiných subjektů.

Finanční nástroje patří mezi pilíře rozvojových aktivit v regionech. Veřejná správa přímo či nepřímo se záměrem posílit určité odvětví cestovního ruchu podporuje vybrané projekty, nejčastěji ve formě dotací. (Galvasová a kolektiv, 2008, 231-235)

2.3 Institucionální nástroje

Lacina (2007, s. 48) uvádí následující institucionální nástroje regionální politiky v ČR:

Ministerstvo pro místní rozvoj, Agentura pro rozvoj podnikání, Česká agentura pro zahraniční investice CZECHINVEST, Česká agentura pro zahraniční obchod CZECHTRADE, Hospodářská komora České republiky, Agrární komora České republiky, Asociace inovačního podnikání, Národní vzdělávací fond. (Lacina, 2007, s. 48)

Spolupráce je zásadním prvkem veřejné správy a klíčovým faktorem v rozvoji cestovního ruchu. Spolupráce se uskutečňuje mezi státní správou, jednotkami samosprávy, neziskovými organizacemi, podnikatelským sektorem či jednotlivými občany. Existuje řada typů spolupráce s různými podněty jejich účastníků. Dle zákona č. 128/2000 Sb., o obcích, mohou obce vzájemně spolupracovat výhradně **při výkonu samostatné působnosti**. Obce tedy mohou uzavřít smlouvu ke splnění konkrétního cíle a vytvořit tak dobrovolný svazek obcí či právnickou osobu. Spolupráce se rozlišuje na institucionalizovanou, smluvní nebo ad hoc spolupráci. Nejvyšší úroveň spolupráce je spolupráce institucionalizovaná, která tvoří institucionální (formální) strukturu spolupráce a dovoluje tak dlouhodobý a cíleně přínosný rozvoj. Do této formy lze zařadit dobrovolné svazky obcí, místní akční skupiny (MAS) či euroregiony. Smluvní spolupráce se vytváří především se zahraničními obcemi a spolupráce ad hoc vzniká zcela účelově, tedy s cílem uskutečnit určitý záměr.

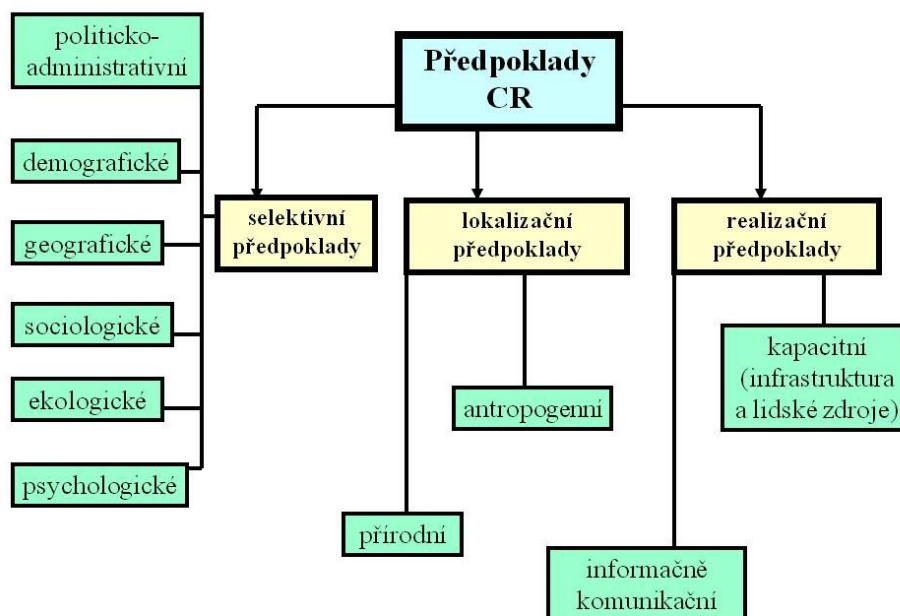
Efektivní způsob řízení probíhá pomocí tzv. **regionálního managementu**, který je dle Galvasové a kolektivu (2008, s. 225) definován jako „*procesní souhra (spolupráce) regionálních aktérů, která umožňuje prosazení rozvojových konceptů, generuje nové projektové myšlenky a vytváří úspěšnou pozici podnikajícího regionu a jeho produktů v meziregionální konkurenci. Podstatná je přitom koordinace jinak nezávislých regionálních aktérů (obcí, měst, soukromých aktérů a jejich zájmových sdružení)*.“ Jedná se tedy o zakomponování manažerského způsobu řízení do veřejné správy a účelem je vést směr řízení regionu prostřednictvím tržně-ekonomických, plánovacích a politických nástrojů a zároveň vycházet z regionální spolupráce.

Galvasová a kolektiv (2008, s. 225) uvádí, že se obce během 90. let sdružovaly především za účelem rozvoje území, technické infrastruktury či životního prostředí. V poslední době obce vytvářejí spolupráce v rámci rozvoje cestovního ruchu daného území prostřednictvím kolektivní propagace mikroregionu a rozvoje venkovské turistiky. Spolupráce subjektů při sloučení veřejné a soukromé sféry, je také významným předpokladem rozvoje cestovního ruchu, zároveň spolupráce umožňuje kladné a součinné rozvinutí obou sfér. (Galvasová a kolektiv, 2008, s. 224-225)

3 ČINITELE OVLIVŇUJÍCÍ CESTOVNÍ RUCH

Činitele působící na cestovní ruch z ekonomického i geografického hlediska se rozlišují na činitele, které podněcují vznik cestovního ruchu ve funkci poptávky a označují se jako selektivní neboli stimulační faktory, které se následně řadí na objektivní a subjektivní faktory. Dále se cestovní ruch člení na činitele, které tvoří možnosti pro jeho lokalizaci ve vztahu k územní nabídce a klasifikují se jako lokalizační podmínky. Závěrečnými faktory jsou činitele, které skutečně vytváří realizaci cestovního ruchu a klasifikují se tedy jako realizační podmínky. Jejich společným atributem je fakt, že se pokaždé jeví v prostorovém, územním uspořádání. (Hrala a Šafařík, 2013, s. 13)

Pásková a Zelenka (2012, s. 454) definují předpoklady cestovního ruchu jako „*souhrn přírodních a antropogenních aspektů včetně jejich mnohoúrovňových vazeb, které vytvářejí předpoklady pro realizaci cestovního ruchu.*“ Podle funkčně chronologického členění je lze členit na základní klasifikaci představující lokalizační, selektivní a realizační předpoklady cestovního ruchu. Tato kompletní klasifikace je znázorněna ve schématu na níže uvedeném Obrázku 2.

Obrázek 2 Znázornění předpokladů cestovního ruchu (Pásková a Zelenka, 2012, s. 455)

Je důležité pracovat s aspektem, že cestovní ruch je zejména ekonomická aktivita. (Pásková a Zelenka, 2012, s. 454-455)

3.1 Stimulační faktory

Jak uvádí Hrala a Šafařík (2013, s. 13), stimulační faktory se projevují geograficky, tudíž v územním uspořádání. Tyto faktory mají prvotní funkci zejména v rozvoji cestovního ruchu. Pouze prostřednictvím těchto faktorů lze získat podmínky, které jsou potřebné pro vytvoření cestovního ruchu v konkrétních oblastech. Znázorňují převážně společenské reality, dělí se na objektivní a subjektivní faktory. (Hrala a Šafařík, 2013, s. 13)

3.1.1 Objektivní faktory

Stimulační objektivní faktory řadí Ryglová, Burian a Vajčnerová (2011, s. 38) na následující:

- Politické faktory
- Ekonomické faktory
- Demografické skutečnosti
- Administrativní podmínky

Do politických faktorů spadají základní politická fakta, například mírové uspořádání světa, vnitropolitická situace (směr politického systému, četnost střídání vlád) nebo možnost volného pohybu osob. V případě ustálení politického systému nastává růst cestovního ruchu a naopak v případě konfliktního stavu dochází k potlačení cestovního ruchu. V regionální oblasti se vyznačuje vnímání cestovního ruchu místními politiky především ve formě dlouhodobé a systematické veřejné (finanční) podpory cestovního ruchu.

Mezi ekonomické faktory se řadí směnitelnost měny, výše nerealizované kupní síly obyvatelstva (tudíž „kolik disponibilních financí je mezi lidmi“), objem investic vložených do propagace daného území či možnost čerpání dotací na rozvoj cestovního ruchu. Měřitelný vztah mezi ekonomickými faktory a cestovním ruchem lze vyjádřit například na podílu cestovního ruchu na tvorbě HDP.

Demografické skutečnosti jsou ovlivněny faktory typu počet obyvatel daného území a jejich ekonomická aktivita, průměrná délka života, mobilita a podobně. Tyto skutečnosti jsou vnímány v cestovním ruchu ze dvou pohledů. Lidský faktor působí v oblasti cestovního ruchu jako pracovní síla nebo jako jeho účastník. Na rozvoj cestovního ruchu má také vliv zvyšující se životní úroveň potenciálních účastníků.

Do administrativních podmínek se řadí právní předpisy, zákony, vyhlášky (celní a devizové předpisy, pasové a vízové podmínky), potřeba očkování nebo denní výše finančních prostředků na pobyt. (Ryglová, Burian a Vajčnerová, 2011, s. 38)

3.1.2 Subjektivní faktory

Do subjektivních faktorů patří řada psychologických podnětů, kterými je ovlivňováno myšlení obyvatelstva a jeho účast na cestovním ruchu. Důležitou funkci zde zastupuje reklama a propagace, které mají samozřejmě vliv na zájem konkrétních turistických středisek a oblastí. Tyto nástroje mohou v poměrně krátkém čase zvýšit nárůst počtu návštěvníků, a také mají vliv na změny lokalizace mezinárodního cestovního ruchu. Nicméně vedlejším vlivem zvýšeného subjektivního zájmu může být i politická situace v dané zemi. Jako příklad lze uvést otevření hranic pro jiné země, jejichž přístup byl do té doby značně omezený. (Hrala a Šafařík, 2013, s. 13)

3.2 Lokalizační podmínky

Lokalizační podmínky znázorňují druhotný význam pro rozvoj cestovního ruchu. Klíčovým bodem jsou však v postavení, pokud určují konkrétní lokalizaci jeho realizace, nehledě na to zda jsou společenského či přírodního charakteru. Mají vliv na funkční využití určité oblasti využití cestovním ruchem z hlediska přírodního potenciálu a kvality společenských podmínek. Ve shrnutí tedy tvoří základ pro uspokojení poptávky a pro lokalizační uspořádání realizace cestovního ruchu. Lokalizační podmínky tedy tvoří pouze určité předpoklady a o jejich využití v cestovním ruchu rozhodují stimulační a realizační faktory. (Hrala a Šafařík, 2013, s. 16)

Lokalizační předpoklady dle Páskové a Zelenky (2012, s. 477) zahrnují přírodní předpoklady (například fauna, flora, kvalita vzduchu, přírodní zajímavosti, krajinné prvky) a antropogenní předpoklady cestovního ruchu, tedy lidským vlivem vytvořené tradice, umění a atraktivitu. Toto rozdělení zmiňuje i Vystoupil a kolektiv (2011, s. 35).

3.3 Realizační podmínky

Realizační podmínky představují dominující postavení, a také poslední etapu realizace různých forem cestovního ruchu. Umožňují oblastním střediskům dostupnost prostřednictvím dopravní obslužnosti a jeho následné využití především formou ubytovacích, stravovacích a dalších zařízení. (Hrala a Šafařík, 2013, s. 29)

4 ZÁKLADNÍ CHARAKTERISTIKA SVAZKU OBCÍ

Obce mohou vytvářet dobrovolné svazky obcí se záměrem podílet se na společných aktivitách. Oblast této spolupráce je velmi široká, jedná se především o školství, zdravotnictví, kulturu, sociální péči, ochranu životního prostředí, požární ochranu, také o veřejný pořádek, cestovní ruch, zajišťování činnosti obce, správu veřejné zeleně a osvětlení, zásobu pitné vody, dopravní obslužnost, správu inženýrských sítí, komunálního odpadu a odpadních vod. Předmětem spolupráce svazku obcí může být rovněž správa majetku obcí či jiných zařízení spravovaných obcemi.

Svazek obcí je dle zákona č. 128/2000 Sb., o obcích právnickou osobou, který dle stanov hospodaří s majetkem členů svazku obcí, který vložili do svazku při jeho založení, a také s nabytým majetkem při jeho činnosti. Majetek vložený do svazku obcí zůstává ve vlastnictví dané členské obce a orgány svazku obcí s ním mohou zacházet pouze dle majetkových práv, které obce na svazek přenesly. Svazek obcí sestavuje svůj rozpočet, který je zveřejněn nejméně 15 dnů před jeho projednáním a občané sdružených obcí se mohou k návrhu rozpočtu i k závěrečnému účtu za uplynulý kalendářní rok vyjádřit. Obdobně jako obec, svazek vyúčtuje výsledky svého hospodaření na konci rozpočtového roku. Svazek požádá o přezkoumání svého hospodaření příslušný krajský úřad nebo může zadat přezkoumání auditorovi. Finanční správa v podstatě funguje stejně, jako je tomu u obce. (Šešlovský a kolektiv, 2006, s. 41)

4.1 Obecná charakteristika obce

Současný stav státního útvaru České republiky se vyznačuje velkým množstvím malých územních samosprávných celků. Podle Holečka (2009, s. 7), je výkon funkce obecní samosprávy vcelku obtížný vzhledem ke smíšenému modelu veřejné správy, který je v České republice. Zejména získávání základních informací pro rozvoj obce. Pro každý strategický rozvoj samosprávy je důležité, mít aktuální a náležité informace, přičemž jejich získávání nesmí být finančně i časově obtížné.

„Obec je základním územním samosprávným společenstvím občanů. Tvoří územní celek, který je vymezen hranicí území obce. Každá část území České republiky je součástí území některé obce. Obec má jedno nebo více katastrálních území. Obec je veřejnoprávní korporací, má vlastní majetek. Obec vystupuje v právních vztazích svým jménem a nese odpovědnost z těchto vztahů vyplývajících. Obec pečuje o všestranný rozvoj svého území

a o potřeby svých občanů, při plnění svých úkolů chrání též veřejný zájem.“ (Holeček, 2009, s. 7-9)

4.2 Sdružení obcí

Sdružení obcí může mít mnoho forem, obce mohou zakládat dobrovolné svazky obcí, sdružení obcí s právní subjektivitou i bez právní subjektivity. Obce mají v pravomoci vytvářet agentury s podnikatelským záměrem, tato sdružení mohou pomáhat vytvořit určité koncepty cestovního ruchu, například cyklostezky, které realizují na jejich společném území podnikatelské subjekty. Sdružení by měla zastávat pozici sjednocených informačních center, rozvoje služeb cestovního ruchu, získávání dat či kolektivního propagování daného území.

Právě na této úrovni je největší prostor pro účinnou a efektivní spolupráci veřejného a soukromého sektoru. (Ryglová, Burian a Vajčnerová, 2011, s. 47)

4.3 Mikroregiony

Mikroregion je pojem, který nespadá do oficiálního členění území. Dle Ryglové, Buriana a Vajčnerové (2011, s. 40) se uvádí spíše jako pojem geografický. Mikroregion lze tedy definovat jako území, které je tvořeno seskupením několika obcí s konkrétním účelem, mající společný cíl. Vznik tohoto svazku je ovšem dobrovolný, nikoli nařízením nadřízeného orgánu či ze zákona. Jedná se o území ohraničené přirozeným přírodním reliéfem, oblastmi CHKO, turisticky lákavé lokality či historickým seskupením obcí. Formálně je definován právě jako dobrovolný svazek obcí, definice mikroregionu tedy není obsažena v zákoně č. 128/2000 Sb., o obcích. (Ryglová, Burian a Vajčnerová, 2011, s. 40)

II. PRAKTICKÁ ČÁST

5 CHARAKTERISTIKA SVAZKU OBCÍ ÚDOLÍ DESNÉ

Obrázek 3 Logo SOÚD
(SOÚD, © 2017)

Každý region má určitá specifika, je ovlivněn nejen svou polohou, přírodním bohatstvím, ale zejména svými obyvateli. Stejně tak řeka Desná po miliony let utvářela podobu tohoto údolí, ve kterém lze spatřit sakrální stavby, historické i technické památky, přírodní zajímavosti, sportovní areály celoročního využití či sídla bohatých šlechtických rodů se kterým je údolí Desné

bezpochybně spjato. Moravský rod Žerotínů staletí vytvářel charakter tohoto kraje. S vládou rodu Žerotínů jsou spojeny dramatické hony na čarodějnice, ale také i zásluha rozkvětu kraje. Údolí řeky Desné je po generace vstupní branou do Hrubého Jeseníku. Do podhorského údolí návštěvník projíždí kolem železniční tratě, kde se shledává s čistou krajinou Jeseníků.

Svazek obcí údolí Desné (SOÚD) je dobrovolným svazkem obcí, který se geograficky nachází v Olomouckém kraji, v severovýchodní části okresu Šumperk. Vymezení Svazku obcí údolí Desné v rámci šumperského okresu a mikroregionů České republiky se nachází v Příloze **P I** a **P II**. Svazek je tvořen devíti obcemi: Vikýřovice, Rapotín, Velké Losiny, Loučná nad Desnou, Petrov nad Desnou, Sobotín, Rejchartice, Hraběšice a Vernířovice. V mikroregionu žije v současnosti 12 862 obyvatel a katastrální výměra činí 25 887 ha, což představuje 19 % rozlohy okresu Šumperk. Svazek byl založen v roce 1997 jako následek povodní v témž roce. Důvod vzniku bylo obnovit povodní zničené železniční trať Šumperk – Kouty nad Desnou a Petrov nad Desnou – Sobotín. Ministerstvo dopravy ČR bylo rozhodnuto zrušit značně poškozenou trať. S tímto ustanovením nesouhlasily okolní obce a na podnět starosty obce Rapotín byl svazek založen. Následně svazek získal trať do svého vlastnictví s názvem „Železnice Desná“. (Svazek obcí údolí Desné, © 2017; Oficiální stránky obce Vernířovice, © 2017)

Současně svazek spravuje školskou právnickou osobu s názvem Základní škola a Mateřská škola údolí Desné. Tato netradiční forma svazkové školy, která vznikla v roce 2008 jako druhá tohoto typu v České republice, se uskutečnila za účelem zvýšení kvality výuky, prospěšného využití budov, kvalifikovanější pedagogické činnosti a řešení nárazového úbytku žáků. Základní a mateřské školy se školními jídelnami jsou v obcích Rapotín, Sobotín a Petrov nad Desnou. (ZŠ a MŠ Údolí Desné, © 2010)

Předmětem činnosti Svazku obcí údolí Desné je vytváření činností směřujících k realizaci cílů svazku, obsažených ve strategii mikroregionu v oblasti veřejného zájmu a to především zabezpečení dopravní obslužnosti v údolí Desné, zkvalitnění sociálních podmínek v mikroregionu, zkvalitnění školské vybavenosti a rozvoj cestovního ruchu. (Město Šumperk, © 2017)

5.1 Vymezení svazku obcí údolí Desné

Obrázek 4 Mapa obcí svazku údolí Desné (Svazek obcí údolí Desné, © 2017)

5.1.1 Vikýřovice

- Rozloha katastru: 1 175 ha
- Počet obyvatel: 2 369
- Nadmořská výška: 335 m. n. m.

První písemné zmínky o obci pochází z roku 1391 doložené listinou markraběte Jošta. Původně obec spadala pod šumpersko-novohradské panství, od 16. století již náležela pod panství velkolosinské. Obec leží na levém břehu řeky Desné, která ji odděluje od protější obce Rapotín. Na začátku 20. století byla k jižní části obce přidělena osada Krenišov. Obec Vikýřovice byla v minulosti zejména zemědělskou obcí, což bylo hlavním předmětem obživy jejího obyvatelstva, dokud obec nepostihla průmyslová revoluce. V roce 1901 vznikla v obci rafinérie minerálních olejů a také tkalcovna.

Během roku se zde konají různé akce, například Kácení máje a Svatohubertská pout', které jsou pořádány v parku u Zámečku, dále minimaraton horských kol Círlibaba a mše u kaple sv. Antonína. Obec uskutečňuje i různé výstavy a vernisáže v galerii Zámeček, jejíž součástí je i keramická dílna pro veřejnost. Obec zřizuje dvě organizační složky a to jednotku sboru dobrovolných hasičů a obecní knihovnu. Co se týká sportovního vyžití, obyvatelé mohou využít Sportovně – společenské centrum Vikýřovice či Centrum sportu a zábavy Vikýřovice, které jsou ve vlastnictví obce.

Chloubou Vikýřovic je novorenesanční budova s prvky francouzského stylu, která je nazývána "Zámeček". Bohatě členěná stavba je umístěna v parku přibližně ve středu obce. Tento vilový objekt byl po válce přidělen obci a od roku 1953 je v něm umístěna mateřská škola. V obci dále najdeme kapli sv. Antonína, jejímž předchůdcem byla dřevěná kaple, kterou nechal tehdejší majitel baron Stillfried strhnout a nahradil ji zděnou kaplí. Kaple byla zasvěcena sv. Antonínu Paduánskému a na jeho počest se zde koná každoroční mše před svátkem Antonína. Další zajímavost, kterou může návštěvník ve Vikýřovicích spatřit, jsou čtyři kříže, které jsou architektonickým i sochařským způsobem velmi kvalitně zpracované. Barokní kříže představují sousoší Kalvárie a další tři jednotlivé kříže. Do místních památek spadá i renesanční tvrz, která představuje jednopatrový masivní dům s arkádami, který sloužil pro lesní správu vikýřovického revíru rodu Lichtenštejnů. Vznik stavby se předpokládá ve 2. polovině 16. století. Turisté mohou navštívit i Muzeum silnic, které pořádá aktuální výstavy i pět stálých expozic, z nichž jedna "Po stopách bratří Kleinů" je věnována životu a dílu známé podnikatelské rodině. Kleinové pochází z Loučné nad Desnou a s využitím železáren v Sobotíně dosáhli v 19. století velkého úspěchu a slávy budováním železničních tratí. (Oficiální stránky Obce Vikýřovice, © 2017)

5.1.2 Rapotín

- Rozloha katastru: 1 404 ha
- Počet obyvatel: 3 238
- Nadmořská výška: 345 m. n. m.

Rapotín je osm kilometrů dlouhá obec, která se rozkládá od města Šumperk až po losinský zámek. Řeka Desná tvoří na východní straně přirozenou hranici oddělující obec od obcí Vikýřovice a Petrova nad Desnou, na západní straně je vymezena kopcovitým terénem Hanušovické vrchoviny s kopci Městské skály a Bukový kopec. Obec založili němečtí kolonisté ve 13. století a v tehdejší době patřila do kraje Šumperka a Branenska pod správu zeměpánů, kteří samostatné obce přiřazovali do zástavy šlechtickým rodům. V obci se nachází slavný podnik na Šumpersku a to rapotínské sklárny, které jsou symbolem tradiční ruční výroby skla v České republice, a také díky kterému je obec známá. Sklárny byly původně národním podnikem, dnes již společnost odkoupila RapoSklo, spol. s r.o. od předtím již zprivatizované akciové společnosti a stále patří mezi největší výrobce osvětlovacího a chemického skla v České republice s více než 170 letými zkušenostmi a znalostmi. Turisté zde mohou navštívit skupinové exkurze s doprovodem sklářského mistra a nahlídnout do současného provozu.

Co se týče tradičního společenského života, mezi největší akce patří Pálení čarodějnic s kulturním programem a dobovým jarmarkem, Hurá na prázdniny, Vodní rodeo – neobvyklé vodní disciplíny, závody na raftech, gladiátorské zápasy či přejezd na kole přes vodní lávku. V Rapotíně se také pořádá mistrovství ČR v závodech v motokrosu, poté závody horských kol a závody Enduro. V obci působí mnoho spolků a sdružení, které si kladou za cíl sportovní, sociální, kulturní či jinak veřejně prospěšný rozvoj v obci. Mezi organizace patří Sbor dobrovolných hasičů Rapotín, Rybáři Rapotín, Český svaz chovatelů, Český zahrádkářský svaz, Český svaz žen, Včelaři, Myslivecké sdružení Buková, Klub seniorů, Sdružení rodičů údolí Desné, Chovatelé, Římskokatolická farnost Rapotín, Klub Miacis. Do sportovních sdružení se řadí Cyklistický klub Buldoci Rapotín, TJ Jiskra Rapotín a Sdružení volejbálek ŽD.

V Rapotíně se nachází i spousta památek či turisticky zajímavých míst. Turisté mají k dispozici zemědělský skanzen “U Havlíčků“, jehož cílem je zachovat ráz venkova. Skanzen obsahuje i Veteran muzeum, zoopark a dětský zábavný koutek. Areál je určen pro všechny věkové kategorie. V letních měsících turisté ocení rekreaci u vody, pro kterou je vhodné

místní přírodní koupaliště, které může být alternativou termálního parku ve Velkých Losinách. Další turistickou atrakcí je rozhledna Bukovka. Dřevěná rozhledna byla nedávno vystavěna na Bukovém kopci a byla zvolena titulem “Rozhledna roku 2016“. K historickým památkám patří bezpochyby kostel Nanebevzetí Panny Marie, který leží uprostřed obce a upoutá ihned pozornost. Jedná se o trojlodní kostel novogotického stylu s alpskou architekturou. Dalšími památkami jsou kaple sv. Michala, postavena v roce 1720 jako poděkování k odvrácení moru, dále boží muka z roku 1678 jsou vyjádření k památce sedmi obyvatelkám, které byly upáleny za dob čarodějnických procesů. Také se zde nachází bývalý rapotínský špitál vybudovaný rodem Žerotínů, nejprve sloužil jako špitál a chudobinec, později poskytoval bytové jednotky pro skláře. (Oficiální stránky Obce Rapotín, © 2017; Rozhledy Olomouckého kraje, © 2017)

5.1.3 Velké Losiny

- Rozloha katastru: 4 650 ha
- Počet obyvatel: 2 654
- Nadmořská výška: 411 m. n. m.

Centrem údolí Desné jsou v rámci kulturně-historického hlediska bezpochyby Velké Losiny, které leží v údolí říčky Losinky a patří k nejnavštěvovanějším místům v podhůří Jeseníků. Obec je známá svou bohatou a zajímavou historií, lázeňstvím a mnoha kulturními památkami. Součástí obce jsou její místní části Bukovice, Maršíkov, Ludvíkov a Žárová. Obec se také řadí mezi nejstarší obce na Šumpersku, její založení se datuje již k roku 1351, kdy místní fara připadla k litomyšlskému biskupství. Historie obce je dlouhodobě spjata s moravským rodem Žerotínů, kterému obec z počátku patřila ve 2. polovině 15. století jako zástava a v roce 1507 již zcela náležela do jejich vlastnictví. Po neshodách s měšťany prodali město Šumperk a losinská tvrz tak byla střediskem rozsáhlého panství. Od této doby začaly v obci vznikat její nejvýznamnější dominanty, mezi které se řadí **národní kulturní památky** zámek a ruční papírna, také sakrální stavby a lázně. O tento rozkvět se postaral Jan mladší ze Žerotína. Vybuodoval v té době moderní renesanční zámek a o sirných lázních měla povědomí celá země. Koncem 17. století v období po třicetileté válce se na Jesenícku odehrávaly tragické čarodějnické procesy. Tehdy panovala hraběnka Angele Sybille Galle, která pozvala na losinský zámek inkvizitora Františka Bobliga z Edelstadtu (nyní Zlaté Hory) a jehož činností zahynulo v plamenech více než 250 lidí. (Obec Velké Losiny, © 2017; Město Šumperk, © 2017)

Pokud tedy turista zamíří do Velkých Losin, má na výběr ze široké škály kulturního i společenského vyžití. V obci působí několik spolků, zájmových organizací, a také Římskokatolická církev Velké Losiny. TJ Sokol Velké Losiny (provozuje fotbalový a šachový oddíl, oddíl stolního tenisu a základní tělesné výchovy, a také bojové umění) pořádá v zimní sezóně několik plesů, dále zde působí hudební kapela Teens Jazzband Velké Losiny, MARLY (skupina orientálního tance) a Informační centrum. Tradiční volnočasové aktivity pořádají například Sbor dobrovolných hasičů Velké Losiny, Knihovna Velké Losiny či Rodinné centrum Losínek. Obec má také Areál zdraví, což je komplex v blízkosti zámeckého parku, který disponuje víceúčelovou sportovní halou, restaurací, workoutovým hřištěm s posilovacími stroji, dětskými prolézačkami a rybníkem. V tomto areálu se často pořádají společenské aktivity, plesy či zábavné programy pro děti, tudíž zastupuje funkci kulturního domu i prostoru pro sportovní a volnočasové aktivity. Pravidelné akce poskytují celoroční společenské vyžití, za zmínku stojí Velkolosinské svatojánské slavnosti - letos již 15. ročník třídních slavností obce, dále Maršíkovská pouť, Velikonoce i Vánoce v Ruční papírně. V letní sezóně zde probíhá Filmfest Losiny či Losinské kulturní léto, což je program divadelní i hudební tvorby na nádvoří zámku. Tradiční akcí je také Pekařovská pouť, která se uskutečňuje do odlehlých vršků údolí Desné. Součástí této třídní akce bývá i Mezinárodní setkání flašinetářů. Zajímavou akcí je i festival pro všechny generace s názvem Čokoládové lázně aneb čokoláda v pohybu. Tuto událost pořádá místní Velkolosinská pralínkárna, která získává velký úspěch.

Místní dominantou je bezesporu již zmiňovaný zámek, který je nejnavštěvovanější lokalitou v regionu. Žerotínové původně zámek nechali vybudovat na renesanční, a poté byl přestavěn v barokním slohu. Druhým nejnavštěvovanějším místem je ruční papírna. Papírenská manufaktura započala již roku 1591, součástí papírny je i vodní elektrárna, která byla uvedena do provozu až v roce 1913. Nyní papírna patří společnosti Ruční papírna Velké Losiny a. s., která dodnes vyrábí ruční papír tradiční metodou z bavlny a lnu. Unikátní technická památka je nejstarším podnikem svého druhu ve střední Evropě. Turisté se mohou v Muzeu papíru a sezónní galerii Muzea papíru seznámit s tímto tradičním řemeslem, dále jsou k dispozici prohlídky s odborným výkladem. Areál disponuje i tzv. Dílničkou, kde si zájemci mohou vlastnoručně vyzkoušet výrobu papíru. Vyhledávanou památkou je i farní kostel sv. Jana Křtitele, který se vyznačuje za největší vesnickou kostelní stavbu na Moravě. Pod kostelem je umístěna žerotínská rodinná krypta a na severní straně byla později přistavěna barokní kaple s novou rodinnou hrobkou. K dalším sakrálním stavbám

v místních částech obce patří dva dřevěné kostelíky s názvy kostel sv. Michaela v Maršíkově a kostel sv. Martina v Žárové. V obci se nachází boží muka a technická památka barokní špýchar (bývalá sýpka Žerotínů), která je dodnes využívána k hospodářským účelům. Velké Losiny jsou lázeňskou obcí a tradice lázeňství zde trvá již několik set let. Velkolosinské sirné termální lázně patří mezi nejstarší moravské lázně. První písemná zmínka je z roku 1562, která uvádí tzv. „teplici losinskou“. Lázně vzkvétají díky rodu Žerotínů a nesou název „knížecí lázně“. K dalšímu rozvoji přispěl následně rod Lichtenštejnů, který nechal zhotovit nové pavilony a rozšířit lázeňský park. Současný areál tvoří čtyři budovy Eliška (disponuje vnitřním termálním bazénem), Šárka, Božena a Chaloupka. Lázně jsou památkově chráněné a jsou určeny především pro léčebné pobyty, nicméně nabízejí relaxační, víkendové i jednodenní lázně s různými aktuálními wellness balíčky. Součástí lázeňského komplexu je i hotel Diana, který je zhruba 2 km nad areálem a nabízí široké služby pro aktivní i odpočinkové dovolené. Pro ostatní návštěvníky je zajímavý i samotný anglický park, celková lázeňská atmosféra v obci a především venkovní termální park Termály Losiny. (Obec Velké Losiny, © 2017)

Obrázek 5 *Ruční papírna Velké Losiny (rucnipapirna.cz, © 2014)*

5.1.4 Loučná nad Desnou

- Rozloha katastru: 9 429 ha
- Počet obyvatel: 1 650
- Nadmořská výška: 450 m. n. m.

První písemná zmínka o obci Loučná nad Desnou, ležící na horním toku řeky Desné pochází z roku 1494. Vznik obce souvisí s osadou Rejhotice, kterou založili uhlíři a dřevaři. Stejně tak jako Velké Losiny je i Loučná nad Desnou spjata s rodem Žerotínů, ti rozdělili

své losinské panství na losinské a vízberské (loučenské). Avšak největší rozvoj obce byl za vlády bratří Kleinů, kteří panství odkoupili. Loučná nad Desnou má své místní části Kouty nad Desnou, Rejhotice, Filipovou, Kociánov a Přemyslov.

Obec nabízí bohaté možnosti pro celoroční aktivity, kulturního a zejména sportovního charakteru. Oblast disponuje četným počtem lyžařských středisek. Konkrétně v Loučné nad Desnou se nachází sedm lyžařských areálů, z nichž převládá Ski areál Kouty, který je označován za nejmodernější ski areál v ČR disponující šesti-sedačkovou lanovkou. V letní sezóně mohou turisté využít několik turistických tras, naučných stezek či cyklostezek. Za nejvyhledávanější turistickou atraktivitu lze považovat přečerpávací vodní elektrárnu Dlouhé Stráně, která byla mimo jiné, zvolena jako největší div ČR. V elektrárně probíhají exkurze, jejíž součástí je i náhled do podzemí elektrárny. Za tradiční akce pořádané v obci lze považovat Rej čarodějnic, Den brannosti a závody malotraktorů. Návštěvníci mohou také navštívit místní pivovar Bravur nebo využít Sportovně rekreační areál Kociánov, který představuje multifunkční komplex pro celou rodinu. V obci se dále nachází ranč Mustang, kde se provozuje agroturistika, výuka jízdy na koni, vození dětí či výcvik koní. Spolek má také jezdecký klub a kolem 15 koní.

I když je Loučná nad Desnou nepochybně centrum sportu a horské turistiky v oblasti údolí Desné, i zde se nachází několik historických památek, mezi které se řadí zámek s velkým areálem, ovšem veřejnosti je přístupný pouze zámecký park. Objekt byl původně dřevěný lovecký zámek a roku 1608 ho nechal Přemek ze Žerotína přestavět do renesančního slohu. Později byla přistavěna i barokní kaple, která má v současné době funkci farního kostela. V zámeckém anglickém parku turisté spatří několik litinových soch a přes 600 let starou lípu. Nedávno zde byla zhotovena i umělá grotta s vodopádem. V obci se vyskytuje osm památných křížů a dva památníky obětem hor a první světové válce. Za zmínku stojí hřbitov s hrobkou proslulé rodiny Kleinů. K místu lemují cestu chráněná lipová alej (CHKO Jeseníky). (Obec Loučná nad Desnou, © 2017)

5.1.5 Petrov nad Desnou

- Rozloha katastru: 1 205 ha
- Počet obyvatel: 1 181
- Nadmořská výška: 365 m. n. m.

Původ názvu obce je spojován s rychtářem Petrem zmiňovaným již v roce 1391. Obec bývala součástí vízberského panství a v minulých letech patřila k Rapotínu nebo Sobotínu,

až v roce 2010 se obec osamostatnila. Petrov nad Desnou se vyskytuje kolem řeky Desné a Merty, nejvyšším bodem je Petrovský vrch. Místní částí obce je Terezín.

V obci se provozuje spolková činnost, z níž je nejčetnější spolek dobrovolných hasičů, dále zde působí sportovní klub SK Petrov – Sobotín, Občanské sdružení Bart (klub stolního tenisu), tenisový spolek a Myslivecký spolek Petrov. K pravidelným akcím v obci patří Kácení máje, Otvírání a Zavírání Petrovských studánek. Tato turistická atraktivita je průvod po devítikilometrové naučné stezce Petrovské studánky. Účastníci postupně navštíví čtyři studánky s vyznačenými informacemi o místní fauně a floře.

Vzhledem k nedávnému vzniku obce, kulturním a přírodním podmínkám obec nenabízí kulturní či sportovní vyžití. (Oficiální web obce Petrov nad Desnou, © 2010)

5.1.6 Sobotín

- Rozloha katastru: 3 190 ha
- Počet obyvatel: 1 215
- Nadmořská výška: 365 m. n. m.

Obec Sobotín vznikla v roce 1351 a patří mezi nejstarší osady na Šumpersku. Již od jejího založení se v obci těžila železná ruda, kterou zde dobýval a zpracovával i rod Žerotínů. V průběhu 19. století se Sobotín stal centrem průmyslové revoluce, tehdejší hrabě zde vybudoval velkou společnost zabývající se zpracováním železa, kterou později odkoupili a rozšířili podnikatelé Kleinové. Sobotínské železárně byly nejvýznamnějším podnikem své doby, rakousko-uherské monarchii. Následující generace se spíše soustředila jen na udržení podniku, a v rámci inovací a vývoje se společnost neudržela. K Sobotínu patří místní části Klepáčov a Rudoltice.

V Sobotíně se konají tradiční akce jako Čarodějnice, Kácení Máje, Pivní slavnosti s nabídkou přes 30 druhů piv či Pouť ke sv. Vavřinci. V Sobotíně se nachází místní rodinný pivovar Albert, jehož název je po jednom z bratrů Albertu Kleinovi. V obci působí mnoho spolků například členové TJ – sdružení chovatelů a přátel koní Sobotín pravidelně reprezentují obec na mistrovství ČR, dále spolkovou činnost provozuje TJ Sokol Sobotín, Fara Sobotín, dobrovolní hasiči a Důchodci Sobotín. V zimní sezóně je k dispozici ski areál Klepáčov. Další sportovně zaměřenou aktivitou je naučná mineralogická stezka.

Z pamětihodností zde turisté mohou navštívit renesanční kostel sv. Vavřince, ve kterém započaly tragické čarodějnické procesy, když místní žebračka ukradla svatou hostii

pro nemocnou krávu. Tímto impulsem a pověřivostí započal hon na nevinné lidské oběti. V obci se nachází zámek, který původně sloužil jako zbrojovka, poté ho bratři Kleinové odkoupili a přestavěli na zámek. Nyní se v sídle nachází Zámecký resort Sobotín, který byl nedávno zrekonstruován na hotelový resort. V rámci CHKO Jeseníky se zde nachází přírodní památka Smrčina, kde se vyskytuje mineralogicky významné území. Další historickou památkou je Mauzoleum rodiny Kleinů z roku 1881. Kaple s rodinnou hrobkou leží uprostřed parku a je považována za architektonicky cenný objekt. (Oficiální stránky obce Sobotín, © 2017)

5.1.7 Rejchartice

- Rozloha katastru: 681 ha
- Počet obyvatel: 187
- Nadmořská výška: 493 m. n. m.

Obec Rejchartice leží v údolí Rejchartického potoka a první zmínka je z roku 1350. Dle pověsti je název obce odvozen od hraběte Reicharta, který na tomto území postavil tvrz. Obec patřila v 17. století k bludovskému panství, následně byla přiřazena k Šumpersku. Dominantou obce je barokní kostel sv. Michaela z roku 1770 a každoročně se zde koná Svatomichalská pouť. V obci se nachází kulturní dům, knihovna a sportovní hřiště. (Oficiální stránky obce Rejchartice, © 2017)

5.1.8 Hraběšice

- Rozloha katastru: 617 ha
- Počet obyvatel: 150
- Nadmořská výška: 530 m. n. m.

Hraběšice byly osadou horníků a dřevařů, první písemná zmínka je z roku 1569. Původ názvu je po Hrabišovi ze Švábenic. V obci se nachází farní kostel sv. Filipa a nedaleko něj stojí památkově chráněna barokní socha sv. Jana Nepomuckého. Ve středu obce Hraběšice je situován ski park. V obci se každoročně pořádají Slavnosti jara zaměřené na místní lidové tradice. (Obec Hraběšice, © 2017)

5.1.9 Vernířovice

- Rozloha katastru: 3 330 ha
- Počet obyvatel: 218

- Nadmořská výška: 524 m. n. m.

První písemná zmínka o obci Vernířovice ležící v údolí řeky Merty je z roku 1558. Obec dříve bývala součástí Sobotína, osamostatnila se až roku 1994 s místní částí Švagrov.

V obci se nachází kostel sv. Matouše a socha sv. Jana Nepomuckého, která je vytesaná z krupníku, nyní je považována za kulturní památku. Pro turisty zajímavou atraktivitou může být Lesní ekostezka Švagrov, orientovaná na přírodu, ekologii a na místní staré štoly. Také přírodní památka Zadní Hutisko, což je starý lom s druhým největším tělesem krupníku v ČR, dále se zde nachází přes 400 let stará památná lípa u Ztraceného potoka. Vernířovice disponují i dvěma lyžařskými středisky a to ski areál Brněnka a ski areál Říčař. Dnes je obec využívána především pro rekreační účely, tedy je oblíbenou destinací chalupářů. (Oficiální stránky Obce Vernířovice, © 2017).

6 PŘÍRODNÍ PŘEDPOKLADY

Mikroregion s atraktivní přírodou zasahuje do Hanušovické vrchoviny a pásma Hrubého Jeseníku. Horský terén je v létě vhodný pro turisty a cykloturisty, v zimě ho ocení lyžaři a běžkaři. Oblast leží na území CHKO Jeseníky, tudíž disponuje značnými přírodními předpoklady pro její rozvoj. Tento potenciál vyplývá z bohatého přírodního prostředí, přírodních rezervací či termálních sifných pramenů.

6.1 Geomorfologické podmínky

Svazek údolí Desné geomorfologicky spadá do Jesenické oblasti. Jižní část údolí Desné se rozléhá v Hanušovické vrchovině a severní část zasahuje do podhůří Hrubého Jeseníku. Hanušovická vrchovina je relativně nízkým pohořím, její nejvyšší vrchol je hora Jeřáb v nadmořské výšce 1 003 m a tvoří katastrální území obcí Vikýřovice, Rapotín, Hraběšice, Petrov na Desnou a větší část Velkých Losin. Obce Loučná nad Desnou, Sobotín, Rejchartice a Vernířovice náleží do Hrubého Jeseníku s druhým nejvyšším bodem v ČR, horou Praděd o nadmořské výšce 1 491 m. Zajímavou zmínkou je fakt, že Praděd i se svou telekomunikační věží, která měří přes 160 m je ve vyšší nadmořské výšce než Sněžka. (Treking.cz, © 2017)

6.2 Geologické podmínky

Jádro pohoří Jeseníků vznikalo v období starohor a prvohor. Mladší horniny této oblasti mají původ z období posledních glaciálů. Z geologické stránky jsou tedy Jeseníky tvořeny „*krystalickými břidlicemi prvohorního stáří a slepenci, které byly zarovnané do parovin a třetihorními kernými pohyby rozlámány do jednotlivých ker zarovnaných podél jednotlivých zlomů. Tyto kry jsou od okolních těles odděleny příkrými zlomovými svahy.*“ (Treking.cz, © 2017)

6.3 Podnebí

Pro podnebí Šumperska jsou charakteristické velké rozdíly, které jsou zapříčiněny velkým rozpětím nadmořských výšek. Svazek obcí údolí Desné se nachází v severní části okresu a spadá do chladné a mírně teplé oblasti tohoto území. Návětrná strana pohoří Hrubého Jeseníku je charakteristická větší srážlivostí a v závětrné straně jsou dlouhé a drsné zimy. (ČSÚ, © 2012) V podhorské oblasti je roční úhrn srážek 800 – 1 000 mm a v hřebenových oblastech 1 200 – 1 300 mm. (Treking.cz, © 2017)

6.4 Vodstvo

Řeka Desná je tvořena soutokem Hučivé Desné a Divoké Desné s nadmořskou výškou 560 m v obci Kouty nad Desnou. (ČSÚ, © 2012) Dále řeka protéká obcemi Loučná nad Desnou, Filipová, Maršíkov, Velké Losiny, Vikýřovice, Rapotín, kde se vlévají výrazné přítoky Losinka, Merta a Rejchartický potok. Dalším přítokem je Hraběšický potok. Řeka Desná ústí do řeky Moravy u Postřelmovy. Z turistického hlediska je největším vodním dílem bezpochyby přečerpávací vodní elektrárna Dlouhé Stráně, která má horní a dolní nádrž. Elektrárna má největší reverzní vodní turbínu v Evropě, největší spád a největší instalovaný výkon v České republice. Dolní nádrž protéká řeka Divoká Desná (ČEZ, © 2017)

Obrázek 6 Přečerpávací vodní elektrárna Dlouhé Stráně

(*udoli-desne.cz*, © 2017)

6.5 Flora a fauna

V podhorských oblastech se nachází zejména kulturní smrčiny, ale i přirozené lesní porosty. Dále jsou zde vyvinuté primární alpské trávníky, kde se vyskytuje například jestřáb-ník alpský, prasetník jednoúborný či sasanka narcisokvětá. Hrubý Jeseník je vyznačován vysokohorskými endemity, do kterých patří lipnice jesenická, zvonek jesenický, hvozdík kartouzek sudetský či glaciálními relikty jakými jsou například vrba bylinná, vrba laponská. Nyní se na území CHKO Jeseníky vyskytuje 113 zvláště chráněných druhů rostlin.

I fauna je v podhůří Jeseníků velmi pestrá a ojedinělá. Kolem dvaceti druhů živočichů je považováno za kriticky ohrožený druh. NPR Rejvíz je domovem vážky šídla rašelinného. V Jeseníkách se vyskytuje 200 druhů ptáků a území bylo vyhlášeno jako Ptačí oblast Jeseníky soustavy Natura 2000, z nejvzácnějších je sokol stěhovavý, jeřábek lesní, čáp černý, mezi malé sovy se řadí sýc rousný a kulíšek nejmenší. V jeskyních a opuštěných štolách žije netopýr černý, netopýr velký. Další savce zde zastupuje plch lesní či vydra říční. Lesní oblasti jsou domovem běžných středoevropských savců, vyskytuje se zde například jelen evropský, srnec obecný, prase divoké, jezevec lesní a sporadicky rys ostrovid. (Olomoucký kraj, Jeseníky – sdružení cestovního ruchu, © 2009 – 2017; AOPK, © 2017)

6.6 CHKO Jeseníky

Dle Společnosti přátel Jeseníků, o. s., která uvádí mapové vymezení CHKO Jeseníky, zasahují do této oblasti obce Loučná nad Desnou, Vernířovice, Velké Losiny, Sobotín a Hraběšice. (npjeseniky.info, © 2016) Hrubý Jeseník má značnou ekologickou hodnotu a z tohoto důvodu byla na tomto území v roce 1969 vyhlášena Chráněná krajinná oblast Jeseníky z důvodu zachování krajinářských, přírodovědeckých, vodohospodářských a rekreačních prvků pohoří. V CHKO Jeseníky se nachází čtyři národní přírodní rezervace (NPR), osmnáct přírodních rezervací a šest přírodních památek. (Oficiální stránky Obce Vernířovice, © 2017)

NPR Praděd – je jednou z nejvýznamnějších chráněných oblastí, tvoří ji šest samotných rezervací (Vrchol Praděda, Petrovy kameny, Velká kotlina, Malá kotlina, Bílá Opava a Divoký důl). Nachází se zde pralesovité smrčiny, skalní ledovec, a také zvláště chráněné rostliny a živočichové.

NPR Rašeliniště Skřítek – rezervace je tundrovitého charakteru, tedy vlhká místa se střídají s tůnkami a prameništi, se smrkovými lesy a rašelinnými loukami. Vyskytují se zde i vzácné rostlinné druhy a žije zde například čáp černý, vzácný sýc rousný či jeřábek lesní.

NPR Rejvíz – je největší moravské rašeliniště se dvěma jezírky, z nichž jedno je přístupné. Rezervace je tvořena velmi vzácnými rostliny a živočichy, z tohoto důvodu zde turisté mohou naučnou stezku projít pouze po dřevěném chodníku.

NPR Šerák – Keprník – rezervace Šerák – Keprník je nejstarším chráněným územím v Jeseníkách. Nacházejí se zde pralesovité smrčiny a skalní útvary Keprník a Vozka, které jsou pokryty unikátní vegetací. (Oficiální web obce Lipová Lázně, ©, 2017)

7 KULTURNĚ-HISTORICKÉ PŘEDPOKLADY

Svazek obcí údolí Desné je oblast lázeňství, lidových tradic a přírodního bohatství, které nabízí velké množství turistických tras a lyžařských středisek.

7.1 Kultura, památky, festivaly

V údolí Desné se nachází mnoho památek, a proto jsou ty nejvýznamnější dle níže uvedeného přehledu rozřazeny na historické, přírodní a technické. V tabulce jsou uvedeny památky v abecedním pořadí dle jednotlivých obcí.

Tabulka 1 Významné památky v údolí Desné (vlastní zpracování)

	Památka	Obec
Historické	Hrobka rodiny Kleinů	Loučná nad Desnou
	Zámek	Loučná nad Desnou
	Lázně	Velké Losiny
	Zámek	Velké Losiny
	Mauzoleum rodiny Kleinů	Sobotín
	Zámek	Sobotín
Přírodní	Smrčina	Vernířovice
	Zadní Hutisko	Vernířovice
Technické	Přečerpávací vodní elektrárna Dlouhé Stráně	Loučná nad Desnou
	Ruční papírna	Velké Losiny

Z Tabulky 1 vyplývá, že ve Svazku obcí údolí Desné se nachází především historické památky a celkové zastoupení památek zastává nejvíce obec Loučná nad Desnou a Velké Losiny. Ovšem z kulturně-historického hlediska je největší návštěvnost soustředěna v obci Velké Losiny, z důvodů označení zámku a ruční papírny za národní kulturní památky, které nabízejí prohlídky a doprovodné programy.

Mikroregion má spoustu lidových tradic a s tím spojené kulturní akce, které pořádají z větší části jednotlivé obce či zájmové spolky a sdružení. Z tohoto hlediska se dá říci, že ve svazku obcí není příliš zaměřena spolupráce se subjekty. Dále v mikroregionu v rámci lidových akcí neexistuje spolupráce jednotlivých obcí. Tento vztah nespolečné spolupráce jednotlivých obcí lze usoudit z harmonogramu kulturních akcí pořádané ve svazku obcí, které se v kalendářním roce navzájem často kryjí. Tyto poznatky potvrdili i někteří zástupci obcí v rámci otevřených otázek dotazníkového šetření.

Mezi nejčastější společenské akce, které se konají téměř ve všech obcích je pálení čarodějnic a kácení máje. Také se zde odehrávají každoroční festivaly a slavnosti Filmfest, Čokoládové lázně aneb čokoláda v pohybu, Velkolosinské svatojánské slavnosti ve Velkých Losinách, Pivní slavnosti v Sobotíně, Jarní hraběšické slavnosti v Hraběšicích. V údolí Desné se uskutečňují církevní poutě Svatohubertská pouť ve Vikýřovicích, Pout' ke sv. Vavřinci v Sobotíně, Pekařovská pouť ve Velkých Losinách a Hanušovicích. Oblíbenou místní tradicí, která je také ve formě průvodu a to Otvírání a Zavírání Petrovských studánek.

7.2 Kulturní a sportovní zařízení

Mikroregion disponuje kulturními a sportovními institucemi, které jsou uvedené v následující tabulce. Přehled je v abecedním pořadí dle sportovně-rekreačního zařízení a jeho umístění.

Tabulka 2 Sportovně-rekreační zařízení ve Svazku obcí údolí Desné (vlastní zpracování)

Sportovně-rekreační zařízení	Obec
Areál zdraví	Velké Losiny
Přírodní koupaliště	Rapotín
Relax centrum Gól	Loučná nad Desnou
Sportovně rekreační areál Kociánov	Loučná nad Desnou
Termály Losiny	Velké Losiny
Wellness hotel Diana	Velké Losiny
Zámecký resort Sobotín	Sobotín

Z Tabulky 2 vyplývá, že sportovně-rekreačních komplexů pro sportovní a volnočasové využití v Podesní je nejvíce zastoupeno v obci Velké Losiny. V nadcházející tabulce jsou zpracovány ostatní atraktivity, které mohou turisté v údolí Desné navštívit.

Tabulka 3 Jiné turistické atraktivity ve Svazku obcí údolí Desné (vlastní zpracování)

Turistické atraktivity	Obec
Koutecký pohádkový les	Loučná nad Desnou
Muzeum silnic	Vikýřovice
Ranč Mustang	Loučná nad Desnou
Rozhledna Bukovka	Rapotín
Zemědělský skanzen U Havlíčků	Rapotín

Oblast Jesenicka je rájem pro všechny lyžaře i běžkaře. V mikroregionu se nachází mnoho lyžařských středisek. Konkrétně sedm se jich nachází v obci Loučná nad Desnou, dále dva ski areály ve Vernířovicích, ski park v Hraběšicích a ski areál v Sobotíně.

Lyžařský areál penzion Oaza – lyžařský areál má tři sjezdovky, v komplexu Oaza je penzion a půjčovna lyžařských potřeb. Kapacita - 1 440 osob/hodinu.

Ski areál Přemyslov – areál patří mezi nejmodernější ski střediska v okolí, má čtyři sjezdovky, dále obsahuje čtyřsedačkovou lanovku, dva vleky, restauraci, lyžařskou školku, půjčovnu, ski servis a ubytování. Kapacita lanovky - 3 750 osob/hodinu, vleku - 2 400 osob/hodinu.

Ski areál Červenohorské sedlo – s počtem osmi sjezdovek se řadí areál Červenohorské sedlo mezi největší lyžařská střediska v mikroregionu. Dále areál disponuje stravovacími i ubytovacími zařízeními, lyžařskou školou a půjčovnou. Kapacita - 6 000 osob/hodinu.

Obrázek 7 Ski areál Červenohorské sedlo (cervenohorskesedlo.eu, © 2016)

Ski areál Šindelná – ve ski areálu se nachází tři sjezdovky, občerstvení, lyžařská škola a půjčovna vybavení. Kapacita - 1 700 osob/hodinu.

Ski areál Kareš – Sportovní vyžití je zde v létě i v zimě. Lyžařský areál obsahuje spoustu atrakcí, například snowtubbing, snowpark, dále půjčovnu sněžných skútrů, terénních čtyřkolek, horské minikáry a koloběžky. V areálu jsou dva vleky, půjčovna lyžařského vyba-

vení, lyžařská škola a ubytování. Vzhledem k atrakcím a dětskému vleku je tento areál vhodný pro rodiny s dětmi. Kapacita - 2 210 osob/hodinu.

Skiareál KOUTY – je největší lyžařské středisko na Moravě. Ski areál má šestisedačkovou lanovku, dva vleky, nejdelší modrou sjezdovku na Moravě s délkou 3 050 m a další čtyři sjezdovky s celkovou délkou 11,5 km. V zimním období návštěvníkům nabízí tři běžecké trasy, snowpark, lyžařskou školku s dětským parkem, prodejnu, půjčovnu a testcentrum lyží. V letním období je k dispozici půjčovna kol, inline bruslí a koloběžek, bike park se čtyřmi trasy, aktivity nordic walking či discgolf. Intenzivnější výhled na okolí poskytuje rozhledna U medvěda, která je u horní stanice lanovky. V dolní části areálu je také dřevěný skanzen Koutecký les, což je expozice dřevěných soch ve venkovním prostředí. Dostupné jsou zde tři bary, bowling, restaurace, bufet a ubytovat se zde je možné v apartmánech a penzionu. Kapacita lanovky – 3 200 osob/hodinu, vleku – 2 400 osob/hodinu.

Sportovně rekreační areál Kociánov – v komplexu se nachází spousta sportovních i rekreačních objektů. Lyžařský areál Kocián je vhodný spíše pro začátečníky. Návštěvníci se mohou občerstvit v restauraci Rybářská bašta (sportovní rybolov). Dále je k dispozici minigolf, dětské hřiště, multifunkční hřiště, paintball, skatepark a penzion. Kapacita – 970 osob/hodinu. (Obec Loučná nad Desnou, © 2017; Kouty – ski areál, © 2005 – 2017)

Ski Brněnka – je rekreační komplex ve Vernířovicích. Nachází se zde chata Brněnka, jejíž součástí je lyžařský areál, který má čtyři sjezdovky i dětský vlek. Místo je vhodné pro odpočinkové dovolené s dětmi.

LAV lyžařský areál – lyžařský vlek ve Vernířovicích je vhodný pro rodinné lyžování. Obsahuje snowpark, ubytování a bufet. Kapacita - 600 osob/hodinu.

Ski park Hraběšice – obsahuje dvě sjezdovky s dětským vlekem, lyžařskou školu a půjčovnu lyží. Dále je v areálu bar a penzion s apartmány.

Ski areál Klepáčov – se nachází v místní části Sobotína. Areál má tři sjezdovky, lyžařskou školu, skiservis a půjčovnu. Turisté se zde mohou občerstvit i ubytovat. (ceskehory.cz, © 2017)

Obrázek 8 *Panorama Jesenického pohoří* (*cervenohorskesedlo.eu*, © 2016)

7.3 Pěší turistika

Horské údolí Desné je vhodné pro pěší túry. V okolí je mnoho lehčích i náročnějších tras. Například Mineralogická naučná stezka Sobotín – Maršíkov, Naučná stezka ve Velkých Losinách, která začíná u kostela sv. Jana Křtitele a dělí se na dvě trasy, jedna končí v Bukovicích a druhá v Maršíkově. Dále 10 km dlouhá naučná stezka Petrovské studánky, naučná stezka Červenohorské sedlo – Šerák – Ramzová je zaměřena na ohrožené druhy flory a fauny NPR Šerák – Keprník. Známa je také naučná stezka Se Skřítkem okolím Pradědu.

8 REALIZAČNÍ PŘEDPOKLADY CESTOVNÍHO RUCHU

8.1 Dopravní infrastruktura

Dostatečná dopravní dostupnost je jedním z hlavních faktorů cestovního ruchu. Ve Svazku obcí údolí Desné je zajištěna dostupnost jednotlivých obcí autobusovými a vlakovými spoji.

8.1.1 Silniční doprava

Oblast je pro automobilovou dopravu poměrně dobře dostupná po kvalitní silnici I. třídy č. 11 Šumperk – Červenohorské sedlo – Jeseník, která protíná téměř celý mikroregion. Ostatní oblasti v mikroregionu jsou pro automobilovou dopravu zpřístupněny komunikacemi III. třídy, které nejsou příliš v dobrém stavu. Ve většině obcí není problém s parkovacím stáním, kromě turisticky intenzivně navštěvované obce Velké Losiny. Zde jsou parkovací místa značně omezena, zejména u termálního parku i celkového lázeňského komplexu, a také u zámku. (David a kolektiv, 2009, s. 187)

8.1.2 Železniční doprava

Do oblasti údolí Desné vede železniční spojení na trati č. 293. Přímé vlakové spoje vedou ve směru Olomouc či Zábřeh na Moravě – Kouty nad Desnou. Na přímé spoje ze stanice Zábřeh na Moravě, který je dopravním uzlem, navazují rychlíky ze směru Olomouc (Brno) a Praha. Ovšem spoje do údolí Desné nenavazují na železniční dopravu ze směru Praha, čímž se snižuje komfort železniční dopravy. Lze tedy říct, že železniční doprava v oblasti údolí Desné v rámci Moravy je bezproblémová.

8.1.3 Cyklistická doprava

V oblasti údolí Desné je hustá síť cykloturistických tras. David a kolektiv (2009, s. 192) uvádí dvacet dostupných cyklostezek v této oblasti. Dále jednu dálkovou cyklotrasu, nazvaná Moravská stezka (Mikulov – Olomouc) - Šumperk – Hanušovice - Jeseník a tematickou naučnou cyklotrasu s názvem Čarodějnická cyklostezka. Tato netradiční a nejznámější cyklistická stezka je vedena místy, které jsou spjaty se zdejšími čarodějnickými procesy, dělí se na šumperskou část, která má 91 km a 14 zastávek a jesenickou část se 47 km a 6 zastávkami. Je také nutno poznamenat, že rovných tras kromě hlavních údolí se v této oblasti moc nevyskytuje, převládá zde kopcovitý terén se značným převýšením. Ovšem turistům je odměna ve formě výhledů na krajinu. (David a kolektiv, 2009, s. 192)

8.2 Ubytovací zařízení

Ubytovací zařízení s výjimkou Rejchartic se nachází v každé obci údolí Desné. Následující dostupné údaje jsou dle Českého statistického úřadu zpracovány do níže uvedené tabulky, která specifikuje počty ubytovacích zařízení, respektive počty hostů za rok 2015 v jednotlivých obcích.

Tabulka 4 Počet ubytovacích zařízení a hostů v roce 2015 ve Svazku obcí údolí Desné (vlastní zpracování)

Obec	Počet ubytovacích zařízení	Počet hostů za rok 2015
Vikýřovice	2	-
Rapotín	4	-
Velké Losiny	11	18 955
Loučná nad Desnou	28	31 271
Petrov nad Desnou	1	-
Sobotín	3	3 080
Rejchartice	-	-
Hraběšice	3	3 009
Vernířovice	5	6 270

Ze zjištěných údajů tedy vyplývá, že ve svazku obcí je 57 ubytovacích zařízení. Dále z výše uvedeného přehledu je zřejmé, že nejnavštěvovanější obcí je Loučná nad Desnou. Tento fakt potvrzuje i výzkum dotazníkového šetření (kapitola 9), kde respondenti uvedli nejnavštěvovanější formu cestovního ruchu právě sportovní aktivity (turistika, lyžování), které jsou převážně soustředěny v obci Loučná nad Desnou, jelikož zde je největší nabídka lyžařských středisek a s tím spojená i největší kapacita ubytovacího a stravovacího zařízení, viz. kapitola 8.3 níže. Naopak nejméně turistů navštěvuje obec Hraběšice. U čtyř obcí nelze vyhodnotit hledisko návštěvnosti, protože statistická data Český statistický úřad neuvádí.

8.3 Stravovací zařízení

Alespoň jedno restaurační zařízení se nachází v každé obci svaku údolí Desné. Nejvíce stravovacích zařízení se nachází v obci Loučná nad Desnou s počtem 24. Většinou restaurace korespondují s ubytovacími zařízeními. Přičemž obce Velké Losiny a Sobotín disponují 11 stravovacími zařízeními. V Rapotíně se nachází sedm pohostinství a ve Vikýřovicích najdeme čtyři restaurace. V obcích Vernířovice, Hraběšice a Petrov nad Desnou jsou

dvě pohostinství, v Rejcharticích pouze jedno. Vzhledem k počtu výše uvedených stravovacích zařízení a dotazníkového šetření nejsou celkové stravovací podmínky v mikroregionu příliš rozvinuté.

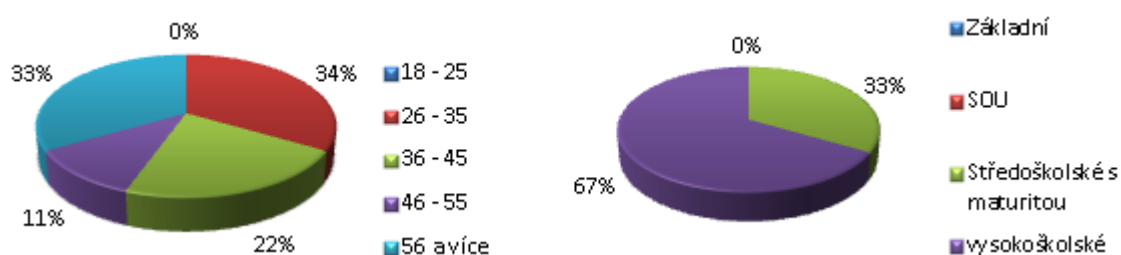
8.4 Informační centra

V mikroregionu působí tři informační centra. Veškeré turistické informace o daných obcích poskytuje Turistické informační centrum Velké Losiny a Turistické informační centrum Rapotín. V Loučné nad Desnou se nachází Informační centrum Kouty, které ale slouží k účelu, poskytnout informace pouze pro návštěvníky ski areálu Kouty a přečerpávající vodní elektrárny Dlouhé Stráně.

9 DOTAZNÍKOVÉ ŠETŘENÍ

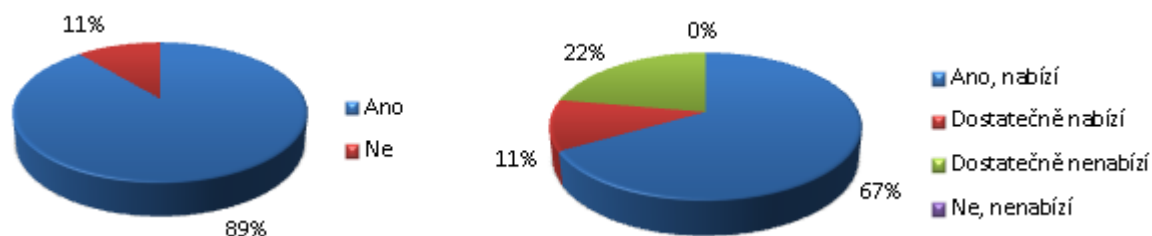
Cílem dotazníkového šetření bylo zjistit stav cestovního ruchu z pohledu starostů a místostarostů jednotlivých obcí svazku údolí Desné. Dotazníkové šetření probíhalo ve čtvrtém měsíci roku 2017. Z celkových 14 oslovených respondentů dotazník vyplnilo 9, tedy návratnost byla 65%. Dotazníky jsou anonymní, obsahují 13 uzavřených otázek a 2 otevřené otázky, kompletní znění dotazníku se nachází v Příloze P III.

Úvodní otázky se týkaly věkového složení a vzdělání. Sloužily spíše pro informovanost o zástupcích obcí. Věková kategorie mezi zastupiteli se pohybuje od 26 – 56 let a více, nejvíce respondentů spadá do věkového rozmezí 26 – 35, tj. 34 % a 56 a více, tj. 33 %. Zástupci mají středoškolské a většina (67 %) vysokoškolské vzdělání, což je považováno za pozitivní předpoklad úspěšného rozvoje mikroregionu.

Obrázek 9 Věková kategorie; Vzdělání (vlastní zpracování)

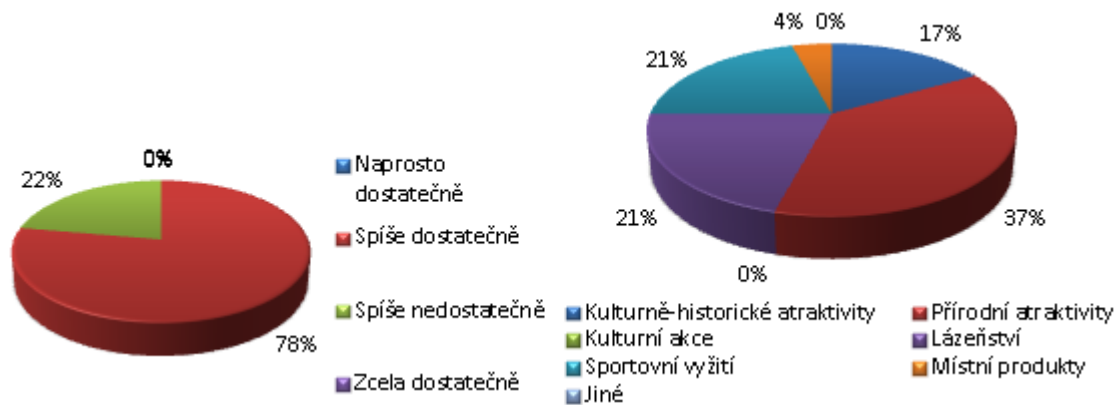
V následující otázce bylo zjišťováno, zda by zástupci přivítali rozšíření cestovního ruchu v jejich obci. Překvapivě jeden respondent nejeví zájem o rozvoj cestovního ruchu a předpokládá se, že je se současným stavem spokojen. Zbytek respondentů (89 %) bylo pro rozšíření cestovního ruchu. Další otázka měla zjistit úroveň nabídky turistických zajímavostí ve svazku obcí. 67 % zastupitelů si myslí, že mikroregion toto hledisko nabízí, ovšem 22 % nesouhlasí a tvrdí, že svazek obcí dostatečně nenabízí turistické atraktivity.

Obrázek 10 Rozšíření CR; Nabídka turistických zajímavostí ve SOÚD (vlastní zpracování)

Pátá otázka byla položena na současný stav celkového cestovního ruchu v mikroregionu. 78 % zastupitelů tvrdí, že cestovní ruch je rozvinut spíše dostatečně. Zbylé odpovědi, tj. 22 % hodnotí cestovní ruch za spíše nedostatečný. Šestá otázka se dotazovala na hlavní poten-

ciál pro rozvoj cestovního ruchu v oblasti údolí Desné. Zde mohli respondenti označit nejvýše tři nabízené možnosti. Zastupitelé se jednoznačně shodli na tvrzení, že hlavním potenciálem jsou přírodní atraktivity. Na druhém místě je lázeňství a sportovní vyžití, následují kulturně-historické atraktivity. Pouze jeden respondent označil místní produkty za potenciál pro cestovní ruch a kulturní akce nepovažuje v tomto směru žádný z respondentů za významné.

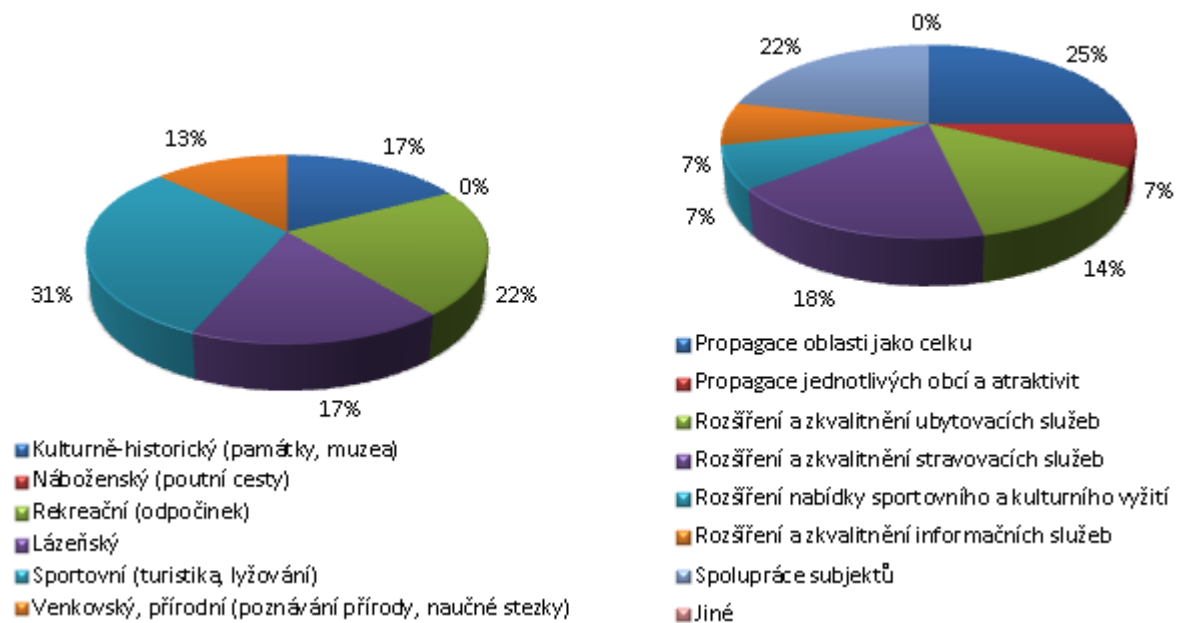

Obrázek 11 *Současný stav CR; Hlavní potenciál pro rozvoj CR (vlastní zpracování)*

Další otázka byla zaměřena na nejnavštěvovanější formy cestovního ruchu. Zde mohli respondenti také zvolit nejvýše tři dané možnosti. Na první místo uvedli respondenti, tj. 31 % sportovní cestovní ruch z nabízených šesti forem, které se v oblasti údolí Desné vyskytují. Druhou nejnavštěvovanější formou (22 %), za kterou návštěvníci do údolí Desné přijíždí, je rekreace. Kulturně-historický a lázeňský cestovní ruch jsou dle respondentů na stejné úrovni 17 %. Venkovský cestovní ruch z uvedených výsledků se umístil se 13 % na čtvrtém místě a pro náboženský cestovní ruch nehlasoval nikdo z účastněných zastupitelů. Zde se potvrdilo, že návštěvníky láka především horská oblast, tedy lyžování a turistika. Tento fakt je zřejmě způsoben přítomností mnoha lyžařských středisek a zejména ski areálem Kouty v Loučné nad Desnou.

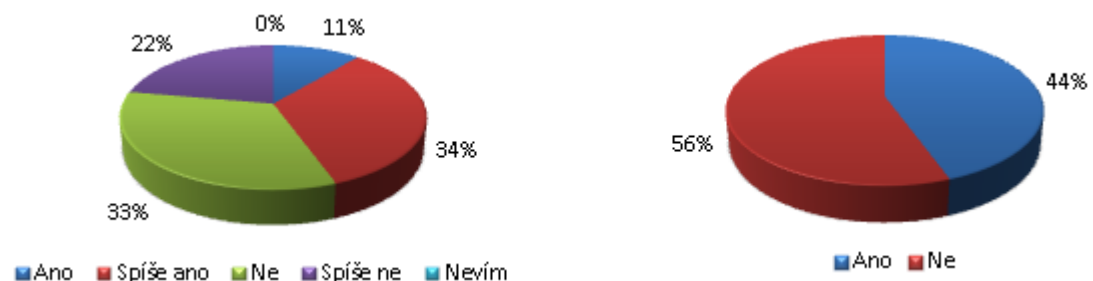
Další dotaz byl směřován na opatření, která jsou podstatná pro rozvoj cestovního ruchu. U této otázky bylo možné zvolit nejvýše čtyři odpovědi, vzhledem k většímu počtu nabízených možností. Z uvedených výsledků je zřejmé, že zástupci považují propagaci oblasti jako celku za nejvýznamnější opatření pro rozvoj cestovního ruchu. Druhým nejdůležitějším aspektem je spolupráce svazku obcí se subjekty. Rozšíření kapacity stravovacích služeb je na třetím místě. Toto tvrzení souhlasí s výše uvedenou kapitolou 8.3, jelikož ve třech obcích se nachází dvě restaurace a v jedné obci pouze jedna. Na další umístění následuje ubytovací zařízení. Zbylé možnosti propagace jednotlivých obcí a atraktivit, rozšíření na-

bídky sportovního a kulturního vyžití, rozšíření a zkvalitnění informačních služeb jsou dle respondentů na stejné úrovni důležitosti.

Obrázek 12 Nejnavštěvovanější formy CR; Opatření pro rozvoj CR (vlastní zpracování)

Otázka číslo 10 zdali je turistická infrastruktura na dostatečné úrovni, byla do dotazníku zahrnuta z důvodu zjištění, jestli mají obce dostatečný informační systém, směrové ukazatele, turistické mapy nebo dobře značené naučné stezky či cyklostezky. Zde je výsledek dotazu zčásti sporný, jelikož stejný počet zastupitelů hodnotilo turistickou infrastrukturu za spíše dostatečnou a stejně tak za nedostatečnou. Neboť dalších 22 % respondentů považuje úroveň turistické infrastruktury za spíše nedostatečnou, lze se přiklánět k nízké úrovni turistické infrastruktury. V otázce číslo 11 se hraniční většina, tj. 56 % přiklání k nedostatečné propagaci turistické nabídky Svazku obcí údolí Desné.

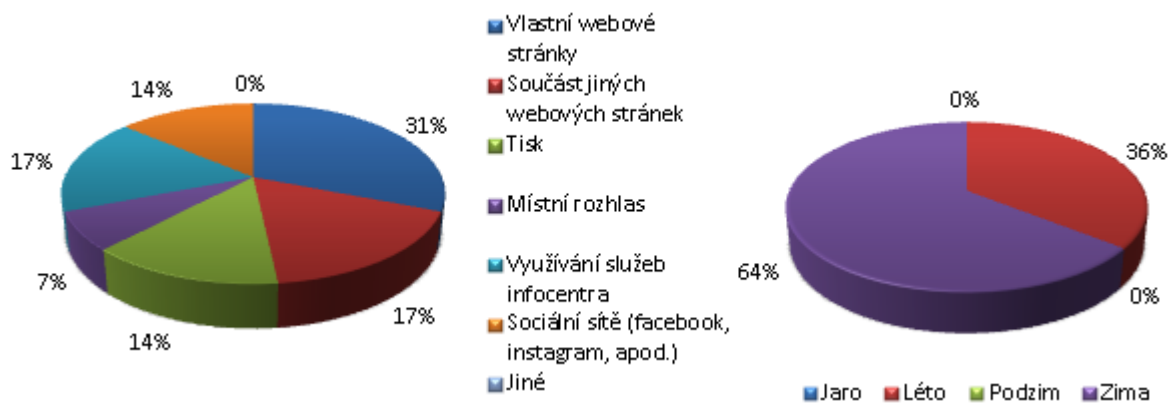

Obrázek 13 Úroveň turistické infrastruktury; Dostatečná propagace (vlastní zpracování)

Následující otázka navazuje na předchozí otázku č. 11, zastupitelé obcí uvedli, které formy propagace využívají nejvíce. Na výběr bylo šest standardních způsobů propagace a poslední prázdné pole na jinou odpověď. Největší podíl (31 %) propagace patřil jejich vlastním

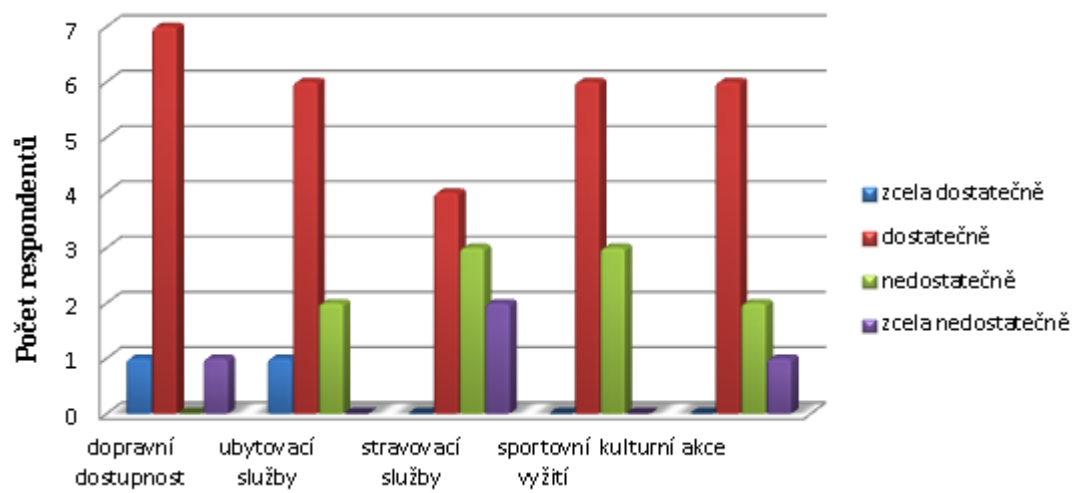
webovým stránkám. Zde je vhodné uvést poznámku, že stránky jednotlivých obcí jsou vcelku dobře přehledné, obsahově spíše průměrné a uvádí aktuální důležité informace pro obyvatele či pozvánky na různé společenské události. Formy propagace využití služeb informačního centra či reklama na jiných webových stránkách mají stejný podíl (17 %), stejně je tomu u tisku a sociálních sítí se stejným 14% podílem. Pouhých 7 % propagace připadlo místnímu rozhlasu.

Následující důležitou otázkou bylo, ve kterém ročním období je mikroregion nejvíce navštěvován. Většinový podíl náleží zimnímu období, tj. 64 % a zbylých 36 % připadlo létu. Z uvedených výsledků jednoznačně vyplývá, že mikroregion je navštěvován pouze v sezónním období.

Obrázek 14 *Formy propagace; Nejnavštěvovanější roční období (vlastní zpracování)*

Poslední uzavřená otázka se týkala podmínek pro cestovní ruch v rámci údolí Desné. Zástupci měli odpovědět na úroveň pěti podmínek pro cestovní ruch v jejich obci v rámci hodnotící škály dle legendy (viz. níže). Cílem této části dotazníku bylo zhodnotit stravovací a ubytovací služby, dopravní obslužnost, sportovní vyžití a kulturní akce v jednotlivých obcích svazku. Z grafu vyplývá, že celkový cestovní ruch je rozvinut spíše průměrně. Nejlépe je hodnocena dopravní dostupnost a ubytovací služby, naopak u stravovacích služeb a kulturních akcí bylo hodnocení zcela nedostatečné. Stravovací služby mají nejhorší hodnocení z celkových podmínek a jsou velkou mezerou v rozvoji cestovního ruchu. Právě v této oblasti by se mělo zaměřit na zlepšení, které je tedy vhodným předpokladem pro rozvoj cestovního ruchu v údolí Desné.

Obrázek 15 Podmínky pro cestovní ruch ve SOÚD (vlastní zpracování)

10 SWOT ANALÝZA PŘEDPOKLADŮ CESTOVNÍHO RUCHU

Následující SWOT analýza cestovního ruchu Svazku obcí údolí Desné se bude odvíjet od zpracování jednotlivých charakteristik obcí, dále od přírodních, kulturních a realizačních podmínek celkového území. Podkladem pro analýzu je i provedené dotazníkové šetření.

Tabulka 5 SWOT analýza předpokladů cestovního ruchu ve Svazku obcí údolí Desné (vlastní zpracování)

Silné stránky	Slabé stránky
<ul style="list-style-type: none"> • Bohatství historických, přírodních a technických památek • Tradiční termální lázně • Chráněná krajinná oblast Jeseníky • Vzácné druhy flory a fauny • Kvalitní životní prostředí • Přírodní atraktivity (zejména ski areály, turistické trasy, cyklostezky, parky) • Sportovně rekreační areály • Termální park • Výhodné přírodní horské podmínky • Ojedinelé technické památky (ruční papírna, přečerpávací vodní elektrárna) • Místní historie čarodějnických procesů jako potenciál pro cestovní ruch • Každoroční festivaly, slavnosti, a také kulturně-společenské akce 	<ul style="list-style-type: none"> • Nedokonalý informační systém • Nedostatečná železniční dopravní dostupnost do údolí a navazující spoje • Nízká kapacita stravovacích zařízení • Nedostatečná turistická infrastruktura • Nedostatečná kapacita parkovacích míst v lázeňské obci Velké Losiny • Nespolupráce obcí v rámci přípravy plánu kulturních akcí na příští kalendářní rok • Nízká spolupráce obcí se subjekty • Nedostatečná propagace oblasti jako celku • Sezónnost návštěvnosti • Chybějící atraktivní doplňkové služby • Chybějící nabídka rekreačního plavání
Příležitosti	Hrozby
<ul style="list-style-type: none"> • Zvýšený zájem o rekreační a poznávací pobyty • Rozvoj lázeňství • Rozvoj turistického potenciálu svazku obcí • Prodloužení železniční trati Desná k lyžařskému středisku Kouty • Rozšíření nabídky služeb a atraktivit v mimosezónním období • Doplnění informačních tabulí • Vybudování nových parkovacích 	<ul style="list-style-type: none"> • Nevyužití potenciálu cestovního ruchu • Podceněná péče o památky i přírodní bohatství využitelných pro cestovní ruch • Ztráta zájmu návštěvníků o danou oblast • Snížení atraktivity mikroregionu • Stagnace rozvoje cestovního ruchu v rámci spokojení se se současným stavem

<p>zón v obci Velké Losiny</p> <ul style="list-style-type: none">• Zvýšit nabídku agroturismu• Zřízení informačního centra v obci Loučná nad Desnou• Výstavba kulturního domu v obci Petrov nad Desnou• Spolupráce obcí se subjekty zaměřující se na cestovní ruch	
---	--

11 STRATEGIE ROZVOJE SVAZKU OBCÍ ÚDOLÍ DESNÉ V OBLASTI CESTOVNÍHO RUCHU

V závěrečné kapitole budou popsány jednotlivé strategické návrhy rozvoje cestovního ruchu Svazku obcí údolí Desné. Podkladem bude analytická část, kde byly vyhodnoceny předpoklady pro rozvoj. Dále provedené dotazníkové šetření a SWOT analýza, které byly pro stanovení strategických priorit a cílů stěžejní. Cílem je určit prioritní směry rozvoje cestovního ruchu v závislosti na využití místního potenciálu a zároveň posílit konkurenceschopnost svazku obcí.

V první části bude stanovena strategická vize mikroregionu, v druhé části budou popsány strategické cíle a následné návrhy opatření, na které budou navazovat vybrané návrhy projektů pro rozvoj cestovního ruchu.

Strategická vize

Svazek obcí údolí Desné - vstupní brána do hrubého Jeseníku, je mikroregion disponující turistickými atraktivitami, které jsou postavené na přírodním bohatství, historickém dědictví a jeho poloze v podhorském údolí. Mikroregion využije svůj potenciál k rozvoji a bude prosperujícím místem. Údolí Desné se stane atraktivní destinací, kde každý obyvatel nebo turista najde prostředky ke společenskému, kulturnímu či sportovnímu vyžití.

11.1 Stanovení nových strategických priorit a cílů

Se zjištěnými teoretickými i praktickými znalostmi se dá říci, že Svazek obcí údolí Desné má velký potenciál pro rozvoj cestovního ruchu. Svou polohou, dispozicí přírodního bohatství a nabídkou historických, přírodních i technickým památek je jednou z atraktivních možností, kde strávit aktivní či rekreační dovolenou.

Přestože se svazek zapojuje do rozvoje cestovního ruchu, měl by nadále rozšiřovat svou nabídku služeb a zlepšovat jejich kvality tak, aby byly i do budoucna stále konkurenceschopné a atraktivní pro návštěvníky. Z provedené analýzy území i dotazníkového šetření byly stanoveny následující strategické cíle k rozvoji turistického ruchu.

Strategické cíle:

- Zlepšit turistickou infrastrukturu
- Posílení image a propagace mikroregionu
- Rozšířit a zkvalitnit nabídku turistických atraktivit a služeb

V návaznosti na výše uvedené strategické cíle jsou navržena opatření, která směřují ve formě aktivit k dosažení těchto strategických cílů.

Strategický cíl 1: Zlepšit turistickou infrastrukturu

Mezi hlavní faktory turistického rozvoje patří kvalitní nabídka ubytovacích a stravovacích zařízení. Cílem je vybudovat a rozšířit kapacitu stravovacích zařízení pro návštěvníky mikroregionu, která je v současné době nedostačující. Dále bude rozšířena dopravní obslužnost, která je v turistické infrastruktuře klíčová, a také proběhne rozšíření informačního systému v podobě vybudování informačního turistického centra, a také doplnění informačních prvků turistických atraktivit.

Priorita I: Rozvoj stravovacích zařízení pro návštěvníky údolí Desné

Celkové stravovací podmínky nejsou v mikroregionu příliš rozvinuté, je nutné rozšířit a zkvalitnit současnou nedostatečnou kapacitu stravovacích zařízení. Například u zámku ve Velkých Losínách není v blízké vzdálenosti možnost občerstvit se v příjemném prostředí, například v restauraci či kavárně.

Návrhy opatření:

- Určit místa vhodné pro vybudování stravovacích zařízení
- Nabídnout příležitost realizace potencionálním soukromým investorům
- Zkvalitnit úroveň nabídky stravovacích služeb

Priorita II: Rozvoj dopravní infrastruktury

Vzhledem k působení lokální železniční trati, která je ve vlastnictví svazku obcí, je nezbytné, tento přínos stále zdokonalovat a plnit funkci veřejné dopravy formou moderní lokální železnice. Proces jak zajistit, aby k mobilitě návštěvníku bylo nejvíce využíváno železniční dopravy, je zvýšit komfort této dopravní obslužnosti. Vzhledem ke špatnému přístupu železniční dopravy k lyžařskému středisku Kouty, bude železniční trať prodloužena přímo k areálu. V případě dopravy osobním automobilem je dalším klíčovým faktorem nutnost dostupných parkovacích míst, které jsou v obcích nedostatečné. Tudiž dojde k vybudování nových parkovacích zón a ke zlepšení stavu místních silnic III. třídy.

Návrhy opatření:

- Prodloužení železniční trati Desná přímo k lyžařskému areálu Kouty

- Vybudování centrální parkovací plochy v obci Velké Losiny
- Rekonstrukce místních silnic III. třídy

Priorita III: Rozvoj informačního systému

Ve svazku obcí se nachází pouze dvě informační centra, proto je vhodné vybudovat informační turistické centrum v obci Loučná nad Desnou. Dále proběhne doplnění turistického značení ve formě doplnění a zmodernizování informačních tabulí, směrových ukazatelů a turistických map.

Návrhy opatření:

- Určit vhodné místo a následně vybudovat Informační turistické centrum Loučná nad Desnou
- Sjednotit a rozšířit veškeré turistické značení ve Svazku obcí údolí Desné

Strategický cíl 2: Posílení image a propagace mikroregionu

Cílem je zvýšit povědomí o Svazku obcí údolí Desné a zlepšovat konkurenceschopnost mikroregionu. Na propagaci území se budou podílet všichni aktéři působící v cestovním ruchu údolí Desné.

Priorita I: Zvýšení image údolí Desné

Posílení image mikroregionu má pozitivní vliv na rozvoj cestovního ruchu. Dojde k rozšíření propagačních článků o jednotlivých obcích svazku a jejich nabízených atraktivit na turistických portálech. Dále bude údolí Desné propagováno využitím sociálních sítí.

Návrhy opatření:

- Rozšíření a zkvalitnění webových stránek svazku i jednotlivých obcí
- Umístit tyto webové stránky na významné turistické portály
- Vytvoření propagace na sociálních sítí

Priorita II: Reklama v rámci regionálních výstav cestovního ruchu

Jedním ze způsobů jak propagovat určitý mikroregion, je účast zástupců obcí na regionálních výstavách. Svazek obcí údolí Desné se touto formou dostane do povědomí i jiných regionů v rámci České republiky. K potřebám prezentace údolí Desné bude vytvořeno krátké propagační video pro potencionální návštěvníky, které bude dostupné ke zhlédnutí i na webových stránkách svazku obcí.

Návrhy opatření:

- Vytvoření propagačního videa mikroregionu
- Zajištění zajímavých propagačních předmětů pro účely prezentace
- Účast na mezinárodních veletrzích cestovního ruchu

Strategický cíl 3: Rozšířit a zkvalitnit nabídku turistických atraktivit a služeb

Vzhledem k udržení konkurenceschopnosti musí mikroregion neustále rozšiřovat nabídku produktů cestovního ruchu. Pro rozvoj cestovního ruchu je také důležitá rozmanitost nabídky turistických produktů a služeb. V rámci tohoto cíle dojde k rozšíření produktů cestovního ruchu, které zvýší celkovou atraktivnost údolí Desné.

Priorita I: Rozšíření produktů cestovního ruchu

Údolí Desné disponuje historií tragických čarodějnických procesů a v rámci atraktivit cestovního ruchu dojde k vybudování muzea s touto tematikou. Dalším důležitým aspektem je rozšíření nabídky atraktivních doplňkových služeb ve formě volnočasových aktivit. Vzhledem k množství lyžařských středisek je vhodným produktem společný zimní skipas pro všechny ski areály. Dále dojde k vybudování celoročního komplexu víceúčelové haly s horolezeckou stěnou pro děti, využívané nezávisle na počasí.

Návrhy opatření:

- Vybudování muzea čarodějnických procesů
- Rozvoj atraktivních doplňkových služeb cestovního ruchu
- Společný zimní skipas pro všechny ski areály
- Vybudování víceúčelové haly s horolezeckou stěnou pro děti

V rámci strategického cíle rozšíření nabídky turistických atraktivit a služeb ve svazku obcí jsou níže podrobněji představeny dva konkrétní návrhy opatření produktů pro rozvoj cestovního ruchu.

1. Atraktivní doplňkové služby

Atraktivní doplňkové služby v cestovním ruchu mohou mít velký vliv na jeho celkovou hodnotu. Ve svazku obcí se nenachází mnoho služeb na zpestření turismu. Tudíž jsou tyto služby vhodným předpokladem pro rozvoj cestovního ruchu v údolí Desné. Mezi doplňko-

vé aktivity se může zařadit, například možnost účastnit se výletů po okolí s průvodcem. Tuto nabídku by jistě ocenili aktivní a zvědaví návštěvníci. Tradiční a regionální kuchyně je také atraktivní a oblíbenou doplňkovou službou pro turisty. Další oblastí jsou programy pro rodiny s dětmi. Tento návrh by byl možný, například ve formě vláčku v centrech vybraných obcí a během jízdy by probíhal mluvený komentář o místní historii. Další chybějící službou v letní sezóně je nabídka rekreačního plavání. V okolí se nachází pouze termální park a jedno přírodní koupaliště. Vhodnou formou by eventuálně byly přírodní biotopy či možnost jízdy na lodičkách. Forma agroturismu se v mikroregionu příliš nevyskytuje, přičemž je také ideální a zajímavou formou doplňkové turistiky, navíc přírodní podmínky v údolí Desné umožňují tuto formu cestovního ruchu. Z předpokladu, že je ve svazku obcí nejvíce uplatňován sportovní cestovní ruch, je vhodné zmínit i doplňkové sportovní vyžití. V rámci sportovních aktivit v údolí Desné chybí například lanové centrum či bobová dráha, která je ideální atrakcí v mimosezónním období.

2. Společný zimní skipas pro všechny lyžařské areály ve SOÚD

Jelikož je mikroregion podhorskou oblastí, disponuje především potenciálem pro zimní cestovní ruch, který je také v obcích hojně využíván. Z celkových devíti obcí svazku je 11 lyžařských středisek ve čtyřech obcích. Tento počet obcí disponující se ski areály odpovídá přírodním podmínkám a možnostem realizace ski střediska v obci. Vzhledem k velkému počtu zimních středisek a vysokým cenám skipasu, je vhodné turistům nabízet společný zimní skipas pro všechny lyžařské areály ve Svazku obcí údolí Desné. Tyto několikadenní vouchery by zamezily koncentraci pouze v hlavních ski areálech Kouty, Červenohorské sedlo či Přemyslov. Návštěvníci by tak mohli poznat a vyzkoušet více sjezdovek na více místech. Například skipas s kombinací velkých ski areálů nebo kombinace jednoho většího ski areálu s menším a klidnějším ski areálem. Toto řešení by bylo vhodné pro rodiny s dětmi, zkušené lyžaře i začátečníky. Turisté tímto způsobem navštíví více lokalit ve svazku obcí. Důvodem, proč by si lidé měli společný zimní skipas koupit by měla být výhodnější cena a bonus ve formě dopravy zdarma. Tato atraktivní výhoda je velkým přínosem pro turisty bez osobního automobilu. Přeprava skibusem mezi jednotlivými lyžařskými středisky je především pohodlná a rychlá. Dalším bonusem cenově dražších a vícedenních voucherů by mohlo být zapůjčení lyžařského vybavení zdarma v některé místní ski půjčovně přímo v lyžařském areálu. Do některých společných skipasů by bylo vhodné, zařadit vstupenku do termálního parku ve Velkých Losinách, který je ideální formou relaxace po sportovních zimních aktivitách. Účinnost teplých termálních pramenů je ideální způsob odpočinku

v zimním chladném období a navíc nabídne ideální vyžití při nevhodném počasí pro lyžování. Další doplňkový program zimního skipasu může být zahrnutí prohlídky ruční papírny ve Velkých Losinách. Návštěva papírny je vhodnou a zároveň zajímavou volbou pro některý odpočinkový den turistů na zimní dovolené. Nabídka služeb společného zimního skipasu by měla být uvedena na webových stránkách všech obcí svazku, webových stránkách konkrétních lyžařských areálů, turistických informačních centrech a přímo v samotných ski areálech.

11.2 Návrhy projektů

Návrh č. 1: Prodloužení železniční trati Šumperk – Kouty nad Desnou ke Ski areálu Kouty

Žadatel projektu: Svazek obcí údolí Desné

Lokalizace: Obec Loučná nad Desnou, místní část Kouty nad Desnou

Cíl projektu: Současná železniční trať č. 293 Desná Šumperk – Kouty nad Desnou s délkou 22 km je významnou součástí komunikačního systému v údolí Desné. Její koncová zastávka Kouty nad Desnou je vzdálená přibližně 1 km od nejnavštěvovanějšího lyžařského střediska v okolí. Možné prodloužení železniční trati od koncové zastávky přímo k lyžařskému areálu by návštěvníkům zprostředkovalo mnohem snadnější dopravu, navíc v současné době není vybudována žádná komunikace pro pěší mezi stávající vlakovou zastávkou a lyžařským střediskem.

Popis: Vybudování železniční trati bude předcházet výkup parcel od stávajících vlastníků. Následně proběhne fyzické vybudování železniční trati, které bude obnášet vybudování mostu přes řeku Hučivá Desná a cca 1 km trati. A také novou železniční stanicí v cílené destinaci.

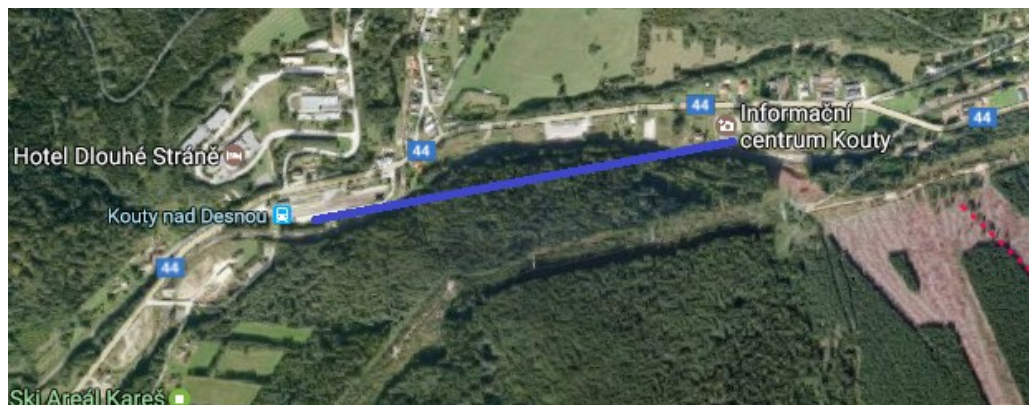
Cílové skupiny: návštěvníci lyžařského střediska Kouty, případně přečerpávající vodní elektrárny Dlouhé Stráně, pěší turisté Hrubého Jeseníku

Přínos: Tento projekt zvýší návštěvníkům komfort hromadné železniční dopravy. Lyžaři, běžkaři, turisti i cyklisti budou mít mnohem snadnější a bezproblémovou dostupnost k lyžařskému středisku Kouty. Návštěvníci z větších měst, například z Olomouce přijedou přímým spojem bez přestupu přímo k areálu. Další výhodou tohoto projektu je menší zatě-

žování životního prostředí, jelikož turisté si raději zvolí dopravu osobním automobilem. Tímto se tvoří v obci hustší dopravní situace a intenzivnější obsazení parkovacích zón.

Předpokládané náklady: 800 mil. Kč

Zdroj financování: dotační tituly, rozpočty obcí

Obrázek 16 *Prodloužení železniční trati Šumperk – Kouty nad Desnou (mapová data Google, © 2017; vlastní zpracování)*

Návrh č. 2: Vybudování nových parkovacích zón v obci Velké Losiny

Žadatel projektu: Obec Velké Losiny

Lokalizace: Velké Losiny

Cíl projektu: Současná parkoviště v obci Velké Losiny nedisponují dostatečnou kapacitou. V obci se nachází pět parkovacích ploch, které jsou vzdáleny minimálně 1 km od lázní a termálního parku. Hosté tyto parkovací plochy nevyužívají vzhledem k jejich vzdálenosti. U termálního parku se nachází parkoviště, ale má nedostatečnou kapacitu. Tento prioritní problém je především z důvodu, že část návštěvníků léčivých termálních pramenů tvoří lidé se zdravotně tělesným postižením, tudíž doprava k termálnímu parku je nevyhovující. Tato nedostatečná kapacita vzhledem k množství turistů znepříjemňuje pobyt návštěvníkům i situaci samotným obyvatelům obce. Turistům v podstatě nezůstává jiná možnost, a to parkovat své automobily na plochy určené pro obyvatele Velkých Losin. Tento projekt je realizací strategického rozvoje turistické infrastruktury.

Popis: Parkovací plocha by se nacházela u knížecího domu, přímo v centru obce. Návštěvníci by měli snadný přístup ke všem turistickým atraktivitám v obci. Z místa parkovacího stání, které by se nacházelo nedaleko lázní, ruční papírny, zámku i termálního parku. Lidé

by se do každé zmíněné lokality dopravili bezproblémově do 10 minut. K samotné realizaci projektu by předcházela výkup pozemku od soukromého majitele. Dle Českého úřadu zeměměřického a katastrálního (ČÚZK © 2017) je výměra parcely 3 596 m². K výpočtu parkovacích míst jsou využity následující hodnoty. Plocha výhradně na parkovací místa je 80 % z celkové parcely, jedno parkovací pole má velikost 12 m². Z výpočtu vyplývá, že plocha by byla určena pro 239 parkovacích míst.

Cílová skupina: návštěvníci termálního parku

Přínos: Zelená louka u knížecího domu, která se nachází v centru obce, je zcela nevyužita. Tento projekt přinese transformaci neefektivně využívané nezastavěné plochy. Také vybudováním nových parkovacích ploch se zvýší komfort návštěvníků. Dalším přínosem je finanční zdroj pro obec, jelikož provozování parkovací plochy je téměř beznákladové.

Předpokládané náklady: 85 mil. Kč

Zdroj financování: dotační tituly, rozpočet obce

Návrh č. 3: Vybudování muzea čarodějnických procesů

Žadatel projektu: Obec Velké Losiny

Lokalizace: Velké Losiny

Cíl projektu: Jelikož jsou Velké Losiny proslulé nechvalně známými čarodějnickými procesy, které se odehrávaly v 17. století jako jedny z posledních v Evropě. Lze nyní této temné minulosti kraje využít ve prospěch atraktivity cestovního ruchu. Vybudování muzea s tématem těchto dějin přispěje k rozvoji turistického potenciálu svazku obcí. Jelikož se v nedalekém městě Šumperk nachází autentická Expozice čarodějnických procesů s podrobnou prohlídkou, muzeum ve Velkých Losinách by se zaměřilo spíše na rodiny s dětmi s klidnou atmosférou. Muzeum by obsahovalo stálé expozice i aktuální výstavy dle svých možností a s nimi spojené kulturní akce, například pohádkový dětský den, čarodějné Vánoce. Návštěvníci by se dozvěděli informace prostřednictvím audiovizuálních pomůcek, dále by se v muzeu nacházeli informační tabule, předměty, sochy a repliky mučednických nástrojů ve sklepních prostorách. Také prodejna s nabídkou domácích čajů a koření, ručně vyráběných proutěných košíků a košťat.

Popis: Muzeum čarodějnických procesů by se vybuďovalo v centru obce v budově bývalé pekárny, která se nachází vedle ruční papírny. Budova historického rázu je řadu let nevyu-

žita. Jelikož je pozemek s nemovitostí v soukromém vlastnictví, bude vybudování muzea předcházet výkup od současného vlastníka. Následně proběhne rekonstrukce budovy, sklepních prostor a nádvoří. Dále bude zhotoveno veškeré vybavení muzea, tj. sochy, repliky, informační plochy, audiovizuální technika a prodejna.

Cílová skupina: návštěvníci Svazku obcí údolí Desné, rodiny s dětmi

Přínos: Vybudování muzea se zajímavým tématem zvýší atraktivnost a nabídku turistického ruchu v údolí Desné. Dále dojde k ekonomickému příjmu obce, sníží se nezaměstnanost nabídkou nových pracovních míst. Dalším přínosem je možnost celoročního provozu a vzhledem k zastřešenému komplexu mohou turisté navštěvovat atraktivitu nezávisle na počasí.

Předpokládané náklady: 8 mil. Kč

Zdroj financování: státní dotace, dotace EU, rozpočet obce

ZÁVĚR

Cestovní ruch je významnou složkou regionálního rozvoje. Toto důležité odvětví skrývá značný potenciál, který má význam pro rozvoj mikroregionu, ale i pro zkvalitnění životní úrovně obyvatelstva v dané lokalitě. Hlavním cílem mé bakalářské práce bylo navrhnout strategii rozvoje cestovního ruchu ve Svazku obcí údolí Desné. Zjistit současnou situaci cestovního ruchu v údolí Desné a určit veškerý potencionální předpoklad a dostupné prostředky pro rozvoj v tomto odvětví, který povede ke zvýšení konkurenceschopnosti mikroregionu, zvýšení návštěvnosti a celkovému postavení mikroregionu na trhu cestovního ruchu.

K dosažení cílů bakalářské práce předcházelo vypracování literární rešerši obecných pojmů v oblasti cestovního ruchu a jeho významu pro regionální rozvoj. Byly vymezeny druhy a formy cestovního ruchu, dále nástroje rozvoje cestovního ruchu, činitelé ovlivňující cestovní ruch a základní charakteristika svazku obcí.

Následně na teoretickou část byla navázána praktická část, ve které byly zhodnoceny současné přírodní, kulturně-historické a realizační předpoklady. Dalším podkladem pro bakalářskou práci bylo provedené dotazníkové šetření, které bylo určeno pro starosty a místostarosty jednotlivých obcí svazku. Následně veškeré získané informace byly zhodnoceny ve SWOT analýze, po které bylo možné předložit návrhy projektů a tím splnit cíl bakalářské práce.

Svazek obcí údolí Desné je svými přírodními podmínkami, vhodnými pro lyžování i pěší túry, a také historickým dědictvím atraktivní oblastí. Jak vyplynulo z dotazníkového šetření, mikroregion je turisty navštěvován zejména v zimním období, z tohoto důvodu byl předveden návrh turistické atraktivity ve formě muzea, který by byl vhodný pro celoroční využití. Důležitým prvkem v rozvoji cestovního ruchu je i dopravní dostupnost, a proto dalším návrhem je prodloužení železniční trati přímo k lyžařskému středisku. Realizace toho projektu by zvýšila komfort dopravní obslužnosti návštěvníků a tím i rozvoj cestovního ruchu v údolí Desné. Vzhledem k současnému nevyhovujícímu stavu počtu parkovacích míst byl dalším návrhem vybudování parkovací plochy.

Při zpracování této bakalářské práce jsem si prohloubila své znalosti v oblasti cestovního ruchu a detailněji se seznámila s mikroregionem, ve kterém žiji. Tyto nabyté informace pro mě budou velkým přínosem.

SEZNAM POUŽITÉ LITERATURY

Monografické publikace

DAVID, Petr et al. *Jeseníky – Šumpersko a Králický Sněžník*. 3., aktualiz. a přeprac. vyd. Praha: S & D, 2009. 287 s. Průvodce po Čechách, Moravě, Slezsku; 9. ISBN 978-80-86899-40-4.

DROBNÁ, Daniela a MORÁVKOVÁ, Eva. *Cestovní ruch: pro střední školy a pro veřejnost*. 2., upr. vyd. Praha: Fortuna, 2010. 200 s. ISBN 978-80-7373-079-6.

FORET, Miroslav a FORETOVÁ, Věra. *Jak rozvíjet místní cestovní ruch* 1. vyd. Praha: Grada, 2001. 178 s. Manažer. ISBN 80-247-0207-X.

FORET, Miroslav a kol. *Tourism in regional development*. 1. vyd. Brno: Mendelova univerzita v Brně, 2014. 2 sv. (107; 73 s.). ISBN 978-80-7509-051-5.

GALVASOVÁ, Iva a kol. *Průmysl cestovního ruchu*. Vyd. 1. Praha: Ministerstvo pro místní rozvoj ČR, 2008. 262 s. ISBN 978-80-87147-06-1.

HESKOVÁ, Marie a kol. *Cestovní ruch: pro vyšší odborné školy a vysoké školy*. 1. vyd. Praha: Fortuna, 2006. 223 s. ISBN 80-7168-948-3.

HOLEČEK, Jan et al. *Obec a její rozvoj v širších souvislostech*. Vyd. 1. Brno: GaREP, 2009. 74 s. ISBN 978-80-904308-2-2.

HRALA, Václav a ŠAFAŘÍK, Viktor, ed. *Geografie cestovního ruchu*. 6., aktualiz. a dopl. vyd. Praha: Idea servis, 2013. 197 s. ISBN 978-80-85970-79-1.

INDROVÁ, Jarmila, HOUŠKA, Petr a PETRŮ, Zdenka. *Kvalita ve službách cestovního ruchu*. Vyd. 1. Praha: Oeconomica, 2011. 169 s. ISBN 978-80-245-1766-7.

LACINA, Karel. *Regionální rozvoj a veřejná správa*. 1. vyd. Praha: Vysoká škola finanční a správní, 2007. 69 s. Učební texty. ISBN 978-80-86754-74-1.

LEIGH, Nancey Green and Edward James BLAKELY. *Planning local economic development: theory and practice*. 5th ed. Los Angeles: SAGE, 2013, 456 s. ISBN 978-1-4522-4259-0.

PALATKOVÁ, Monika. *Marketingová strategie destinace cestovního ruchu: jak získat více příjmů z cestovního ruchu*. 1. vyd. Praha: Grada, 2006, 341 s. ISBN 80-247-1014-5.

PALATKOVÁ, Monika. *Mezinárodní cestovní ruch: analýza pozice turismu ve světové ekonomice, význam turismu v mezinárodních vztazích, evropská integrace a mezinárodní turismus*. 1. vyd. Praha: Grada, 2011. 221 s. ISBN 978-80-247-3750-8.

PÁSKOVÁ, Martina a ZELENKA, Josef. *Výkladový slovník cestovního ruchu*. [Praha]: Ministerstvo pro místní rozvoj, 2002. 448 s. ISBN 80-239-0152-4.

PÁSKOVÁ, Martina. *Udržitelnost rozvoje cestovního ruchu*. vyd. 2. Hradec Králové: Gaudeamus, 2009. 298 s. ISBN 978-80-7435-006-1.

RYGLOVÁ, Kateřina, BURIAN, Michal a VAJČNEROVÁ, Ida. *Cestovní ruch – podnikatelské principy a příležitosti v praxi*. 1. vyd. Praha: Grada, 2011. 213 s. ISBN 978-80-247-4039-3.

ŠELEŠOVSKÝ, Jan a kol. *Finance, audit, kontrola: průběžné vzdělávání úředníků ÚSC*. 1. vyd. [V Brně]: Masarykova univerzita, 2006. 117 s. Učební text. ISBN 80-210-3944-2.

VYSTOUPIL, Jiří a kol. *Geografie cestovního ruchu České republiky*. Plzeň: Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk, 2011. 315 s. ISBN 978-80-7380-340-7.

WOKOUN, René, ed., MATES, Pavel, ed. a COGAN, Rudolf. *Management regionální politiky a reforma veřejné správy*. Praha: Linde, 2006. 351 s. ISBN 80-7201-608-3.

ZELENKA, Josef a PÁSKOVÁ, Martina. *Výkladový slovník cestovního ruchu*. Kompletně přeprac. a dopl. 2. vyd. Praha: Linde Praha, 2012. 768 s. ISBN 978-80-7201-880-2.

ZELENKA, Josef. *Marketing cestovního ruchu*. Vyd. 1. Praha: Univerzita Jana Amose Komenského, 2010. 240 s. ISBN 978-80-86723-95-2.

Internetové zdroje

AOPK, © 2017: Flóra. *Jeseniky.ochranaprirody.cz* [online]. [cit. 2017-05-09]. Dostupné z: <http://jeseniky.ochranaprirody.cz/charakteristika-CHKO/flora/>

Ceskehory.cz, © 2017: Ski areály. *Ceskehory.cz* [online]. [cit. 2017-05-09]. Dostupné z: <https://www.ceskehory.cz/lanovky-ski-arealy/jeseniky.html>

ČEZ, © 2017: Přecherčpávací vodní elektrárna Dlouhé Stráně. *Cez.cz* [online]. [cit. 2017-05-09]. Dostupné z: <https://www.cez.cz/cs/vyroba-elekriny/obnovitelne-zdroje/voda/dlouhe-strane.html#!&zoom=16>

ČSÚ, © 2012: Charakteristika okresu Šumperk. *Czso.cz* [online]. [cit. 2017-05-09]. Dostupné z: https://www.czso.cz/documents/11276/17843188/okres_Sumperk.pdf/5bcf66b0-f0e9-4e9e-bde0-c04bb737f6fe?version=1.1

Kouty – ski areal, © 2005 – 2017: O AREÁLU. *Kouty.cz* [online]. [cit. 2017-05-09]. Dostupné z: <http://www.kouty.cz/leto/o-arealu-kouty>

Město Šumperk, © 2017: Čarodějnické procesy na Šumpersku. *Sumperk.cz* [online]. [cit. 2017-05-09]. Dostupné z: <https://www.sumperk.cz/dr-cs/povesti-regionu-a-carodejnicke-procesy/sumpersko/carodejnicke-procesy-na-sumpersku.html>

Město Šumperk, © 2017: Svazek obcí údolí Desné. *Sumperk.cz* [online]. [cit. 2017-05-09]. Dostupné z: <http://www.sumperk.cz/dr-cs/1027-svazek-obci-udoli-desne.html>

Npjeseniky.info, © 2016: Návrh NP Jeseníky. *Npjeseniky.info* [online]. [cit. 2017-05-11]. Dostupné z: http://www.npjeseniky.info/data/files/np_jeseniky_mapa.pdf

Obec Hraběšice, © 2017: Historie. *Hrabesice.eu* [online]. [cit. 2017-05-09]. Dostupné z: <http://www.hrabesice.eu/>

Obec Loučná nad Desnou, © 2017: Z historie obce. *Loučna-nad-desnou.cz* [online]. [cit. 2017-05-09]. Dostupné z: <http://www.loučna-nad-desnou.cz/z-historie-obce>

Obec Velké Losiny, © 2017: Zajímavosti v obci. *Losiny.cz* [online]. [cit. 2017-05-09]. Dostupné z: <http://www.losiny.cz/org/zajimavosti-v-obci>

Oficiální stránky Obce Rapotín, © 2017: Historie obce. *Rapotin.cz* [online]. [cit. 2017-05-09]. Dostupné z: <http://www.rapotin.cz/informace-o-obci-2/historie/>

Oficiální stránky obce Rejchartice, © 2017: Historie obce. *Rejchartice.cz* [online]. [cit. 2017-05-09]. Dostupné z: <http://www.rejchartice.cz/informace-o-obci/historie/>

Oficiální stránky obce Sobotín, © 2017: Historie obce. *Sobotin.cz* [online]. [cit. 2017-05-09]. Dostupné z: <http://www.sobotin.cz/sobotin/historie/>

Oficiální stránky Obce Vernířovice, © 2017: Historie obce. *Obec-vernirovice.cz* [online]. [cit. 2017-05-09]. Dostupné z: <http://www.obec-vernirovice.cz/informace-o-obci/historie/>

Oficiální stránky Obce Vernířovice, © 2017: Přírodní podmínky. *Obec-vernirovice.cz* [online]. [cit. 2017-05-09]. Dostupné z: <http://www.obec-vernirovice.cz/informace-o-obci/prirodni-podminky/>

Oficiální stránky Obce Vernířovice, © 2017: Svazek obcí údolí Desné (SOÚD). *Obec-vernirovice.cz* [online]. [cit. 2017-05-11]. Dostupné z: <http://www.obec-vernirovice.cz/spolky-sdruzeni/svazek-obci-udoli-desne/>

Oficiální stránky Obce Vikýřovice, © 2017: Historie obce. *Vikyrovice.cz* [online]. [cit. 2017-05-09]. Dostupné z: <http://www.vikyrovice.cz/zivot-obce-1/historie/>

Oficiální web obce Lipová Lázně, ©, 2017: Chráněná krajinná oblast Jeseníky. *Lipova-lazne.cz* [online]. [cit. 2017-05-09]. Dostupné z: http://www.lipova-lazne.cz/assets/File.ashx?id_org=8466&id_dokumenty=267169

Oficiální web obce Petrov nad Desnou, © 2010: Historie. *Petrovnaddesnou.cz* [online]. [cit. 2017-05-09]. Dostupné z: <http://www.petrovnaddesnou.cz/o-obci/d-1339>

Olomoucký kraj, Jeseníky – sdružení cestovního ruchu, © 2009 – 2017: Flóra v Jeseníkách. *Navstivtejeseniky.cz* [online]. [cit. 2017-05-09]. Dostupné z: <http://www.navstivtejeseniky.cz/vice-o-jesenikach/priroda/flora>

Rozhledy Olomouckého kraje, © 2017: Rozhledna Bukovka u Rapotína. *Rozhledny.webzdarma.cz* [online]. [cit. 2017-05-09]. Dostupné z: <http://rozhledny.webzdarma.cz/bukovka.htm>

Svazek obcí údolí Desné, © 2017: Přírodní zajímavosti. *Udoli-desne.cz* [online]. [cit. 2017-05-09]. Dostupné z: <http://www.udoli-desne.cz/obce-svazku/>

Svazek obcí údolí Desné, © 2017. *Udoli-desne.cz* [online]. [cit. 2017-05-09]. Dostupné z: <http://www.udoli-desne.cz/obce-svazku/>

Treking.cz, © 2017: Jeseníky. *Treking.cz* [online]. [cit. 2017-05-09]. Dostupné z: <http://www.treking.cz/regiony/jeseniky.htm>

ZŠ a MŠ Údolí Desné, © 2010: Svazkové školství. *Skolydesna.cz/* [online]. [cit. 2017-05-09]. Dostupné z: <http://www.skolydesna.cz/-/svazkove-skolstvi-1502>

SEZNAM POUŽITÝCH SYMBOLŮ A ZKRATEK

CHKO	Chráněná krajinná oblast
CR	Cestovní ruch
ČR	Česká republika
HDP	Hrubý domácí produkt
MAS	Místní akční skupiny
NPR	Národní přírodní rezervace
SOÚD	Svazek obcí údolí Desné
UNWTO	Světová organizace cestovního ruchu

SEZNAM OBRÁZKŮ

Obrázek 1 <i>Model rozpočtové soustavy ČR (Šelešovský a kolektiv, 2006, s. 8)</i>	25
Obrázek 2 <i>Znázornění předpokladů cestovního ruchu (Pásková a Zelenka,</i>	28
Obrázek 3 <i>Logo SOÚD (SOÚD, © 2017)</i>	34
Obrázek 4 <i>Mapa obcí svazku údolí Desné (Svazek obcí údolí Desné, © 2017)</i>	35
Obrázek 5 <i>Ruční papírna Velké Losiny (rucnipapirna.cz, © 2014)</i>	40
Obrázek 6 <i>Přečerpávací vodní elektrárna Dlouhé Stráně</i>	46
Obrázek 7 <i>Ski areál Červenohorské sedlo (cervenohorskesedlo.eu, © 2016)</i>	50
Obrázek 8 <i>Panorama Jesenického pohoří (cervenohorskesedlo.eu, © 2016)</i>	52
Obrázek 9 <i>Věková kategorie; Vzdělání (vlastní zpracování)</i>	56
Obrázek 10 <i>Rozšíření CR; Nabídka turistických zajímavostí ve SOÚD (vlastní zpracování)</i>	56
Obrázek 11 <i>Současný stav CR; Hlavní potenciál pro rozvoj CR (vlastní zpracování)</i>	57
Obrázek 12 <i>Nejnavštěvovanější formy CR; Opatření pro rozvoj CR (vlastní zpracování)</i>	58
Obrázek 13 <i>Úroveň turistické infrastruktury; Dostatečná propagace (vlastní zpracování)</i>	58
Obrázek 14 <i>Formy propagace; Nejnavštěvovanější roční období (vlastní zpracování)</i>	59
Obrázek 15 <i>Podmínky pro cestovní ruch ve SOÚD (vlastní zpracování)</i>	60
Obrázek 16 <i>Prodloužení železniční trati Šumperk – Kouty nad Desnou (mapová</i>	69
Obrázek 17 <i>Vymezení Svazku obcí údolí Desné v rámci mikroregionů České republiky (Mapový server Centra pro regionální rozvoj České republiky, © 2017; vlastní zpracování)</i>	81
Obrázek 18 <i>Lokalizace Svazku obcí údolí Desné v rámci</i>	82

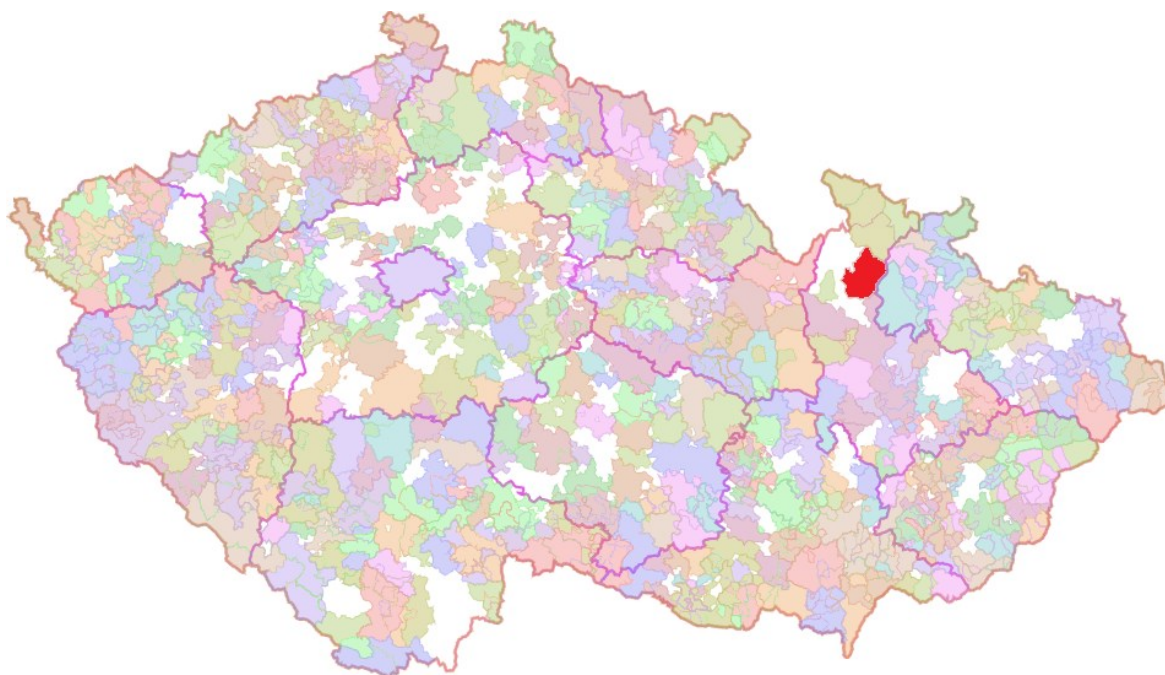
SEZNAM TABULEK

<i>Tabulka 1 Významné památky v údolí Desné (vlastní zpracování)</i>	48
<i>Tabulka 2 Sportovně-rekreační zařízení ve Svazku obcí údolí Desné (vlastní zpracování)</i>	49
<i>Tabulka 3 Jiné turistické atraktivity ve Svazku obcí údolí Desné (vlastní zpracování)</i>	49
<i>Tabulka 4 Počet ubytovacích zařízení a hostů v roce 2015 ve Svazku obcí údolí</i>	54
<i>Tabulka 5 SWOT analýza předpokladů cestovního ruchu ve Svazku obcí údolí Desné (vlastní zpracování)</i>	61

SEZNAM PŘÍLOH

- P I Vymezení Svazku obcí údolí Desné v rámci mikroregionů České republiky
- P II Lokalizace Svazku obcí údolí Desné v rámci Šumperského okresu
- P III Dotazník

**PŘÍLOHA P I: VYMEZENÍ SVAZKU OBCÍ ÚDOLÍ DESNÉ V RÁMCI
MIKROREGIONŮ ČESKÉ REPUBLIKY**

Obrázek 17 *Vymezení Svazku obcí údolí Desné v rámci mikroregionů České republiky (Mapový server Centra pro regionální rozvoj České republiky, © 2017; vlastní zpracování)*

PŘÍLOHA P II: LOKALIZACE SVAZKU OBCÍ ÚDOLÍ DESNÉ V RÁMCI ŠUMPERSKÉHO OKRESU

Obrázek 18 *Lokalizace Svazku obcí údolí Desné v rámci
Šumperkého okresu (Svaz měst a obcí České republiky,
© 2017)*

PŘÍLOHA P III: DOTAZNÍK

Vážená paní, Vážený pane

jsem studentkou Fakulty managementu a ekonomiky, Univerzity Tomáše Bati ve Zlíně. Chtěla bych Vás poprosit a požádat o vyplnění mého krátkého dotazníku. Jedná se o dotazník, jehož cílem je rozvoj cestovního ruchu ve Svazku obcí údolí Desné (SOÚD). Dotazník je určen zejména místostarostům a starostům sdružených obcí. Dotazník je zcela anonymní a výsledky slouží výhradně pro mou bakalářskou práci. Pokud budete mít zájem, mohu Vám výsledky mé práce poskytnout.

Předem mnohokrát děkuji za Váš čas a ochotu při vyplňování.

Andrea Jelínková

1. Váš věk

- a) 18-25
- b) 26-35
- c) 36-45
- d) 46-55
- e) 56 a více

2. Vaše dosažené vzdělání

- a) Základní
- b) SOU
- c) Středoškolské s maturitou
- d) Vysokoškolské

3. Přivítali byste rozšíření cestovního ruchu ve Vaší obci?

- a) Ano, jsem pro rozšíření
- b) Ne, nejsem pro rozšíření

4. Myslíte si, že mikroregion disponuje dostatečnou nabídkou turistických zajímavostí?

- a) Ano, nabízí
- b) Dostatečně nabízí
- c) Dostatečně nenabízí
- d) Ne, nenabízí

- 5. Jak hodnotíte současný stav mikroregionu? Cestovní ruch je rozvinut:**
- a) Naprosto dostatečně
 - b) Spíše dostatečně
 - c) Spíše nedostatečně
 - d) Zcela nedostatečně
- 6. V čem vidíte hlavní potenciál pro rozvoj cestovního ruchu v oblasti údolí Desné? (vyberte nejvýše 3 možnosti)**
- a) Kulturně-historické atraktivity
 - b) Přírodní atraktivity
 - c) Kulturní akce
 - d) Lázeňství
 - e) Sportovní vyžití
 - f) Místní produkty
 - g) Jiné (uveďte)
- 7. Čím by dle Vašeho názoru bylo možné zvýšit návštěvnost mikroregionu? (uveďte prosím konkrétně)**
- 8. Jaké formy cestovního ruchu myslíte, že jsou v oblasti údolí Desné nejvíce navštěvovány? (vyberte nejvýše 3 možnosti)**
- a) Kulturně-historický (památky, muzea)
 - b) Náboženský (poutní cesty)
 - c) Rekreační (odpočinek)
 - d) Lázeňský
 - e) Sportovní (turistika, lyžování)
 - f) Venkovský, přírodní (poznávání přírody, naučné stezky)

9. Jaká opatření jsou podle Vás podstatné pro rozvoj cestovní ruchu v mikroregionu? (vyberte nejvýše 4 možnosti)

- a) Propagace oblasti jako celku
- b) Propagace jednotlivých obcí a atraktivit
- c) Rozšíření a zkvalitnění ubytovacích služeb
- d) Rozšíření a zkvalitnění stravovacích služeb
- e) Rozšíření nabídky sportovního a kulturního vyžití
- f) Rozšíření a zkvalitnění informačních služeb
- g) Spolupráce subjektů
- h) Jiné (uveďte)

10. Je turistická infrastruktura na dostatečné úrovni? (informační centra, směrové ukazatele, turistické mapy, značené turistické trasy a cyklostezky, atd.)

- a) Ano
- b) Spíše ano
- c) Ne
- d) Spíše ne
- e) Nevím

11. Zajišťuje dle Vás mikroregion dostatečnou propagaci turistické nabídky?

- a) Ano
- b) Ne

12. Uveďte formy propagace, které jsou využívány nejvíce

- a) Vlastní webové stránky
- b) Součást jiných webových stránek
- c) Tisk
- d) Místní rozhlas
- e) Využívání služeb infocentra
- f) Sociální sítě (facebook, instagram, apod.)
- g) Jiné (uveďte)

13. Ve kterém ročním období je mikroregion nejvíce navštěvován?

- a) Jaro
- b) Léto
- c) Podzim
- d) Zima

14. Jak byste předcházeli sezónnosti cestovního ruchu ve SOÚD?

15. Podmínky pro cestovní ruch ve Vaší obci jsou rozvinuty:

	zcela dostatečně	dostatečně	nedostatečně	zcela nedostatečně
dopravní dostupnost	☐	☐	☐	☐
ubytovací služby	☐	☐	☐	☐
stravovací služby	☐	☐	☐	☐
sportovní vyžití	☐	☐	☐	☐
kulturní akce	☐	☐	☐	☐